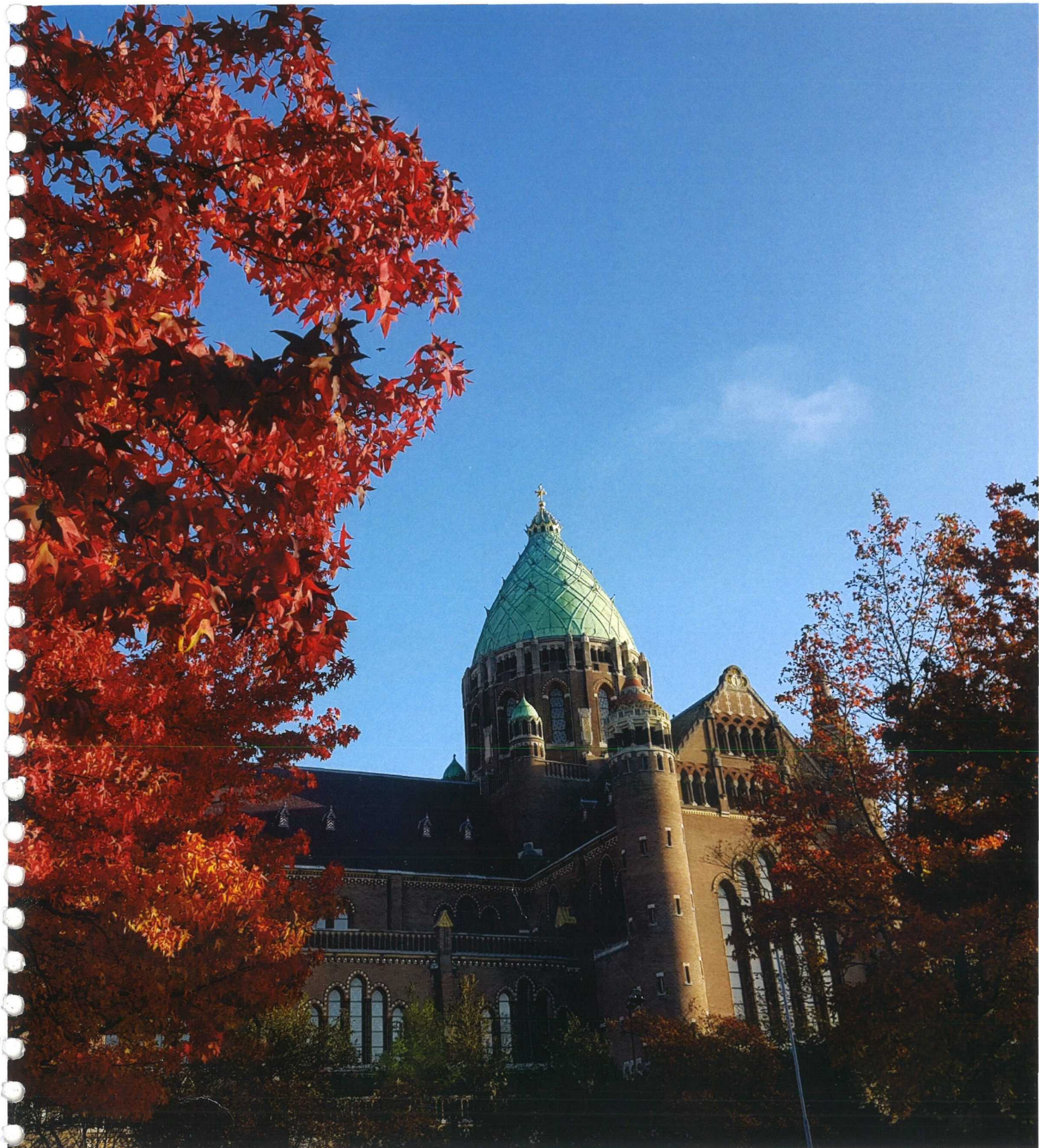

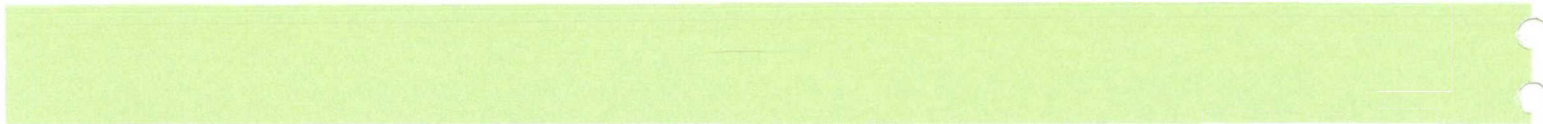
STADSPARK KOEPELKATHEDRAAL

- verkenning -

initiatiefgroep Stadspark Koepelkathedraal

met ondersteuning van de gemeente Haarlem en HOSPER landschapsarchitectuur & stedenbouw / Atelier Elizabeth Keller

INHOUD

HOOFDSTUK 1. OPGAVE EN PROCES	2
<i>Opgave</i>	2
<i>Proces</i>	4
HOOFDSTUK 2. RUIMTELIJKE ANALYSE	6
<i>Ligging in de stad</i>	6
<i>Samenhang openbare ruimte</i>	7
<i>Historisch plan</i>	8
<i>Relatie openbaar - privé</i>	9
<i>Impressie historische situatie</i>	12
<i>Impressie huidige situatie</i>	14
HOOFDSTUK 3. DENKRICHTINGEN	16
<i>Op zoek naar kerngedachten</i>	16
<i>Denkrichting 1</i>	18
<i>Denkrichting 2</i>	20
<i>Denkrichting 3</i>	22
<i>Denkrichting 4</i>	24
<i>Denkrichting 5</i>	26
<i>Bewonersavond denkrichtingen</i>	28
<i>Inzichten en reflectie</i>	30
<i>Inspiratie en suggesties</i>	32
HOOFDSTUK 4. AANDACHTSPUNTEN	42
HOOFDSTUK 5. VERKENNENDE SCHETS	42
<i>Doel van de schets</i>	42
<i>Koepelkathedraal in het groen</i>	44
<i>Toelichting routes</i>	46
<i>Bewonersavond verkennende schets</i>	48
HOOFDSTUK 6. BUSINESS CASE	50
<i>Op zoek naar kansen</i>	50
<i>Kostenraming</i>	52
<i>Kansen voor fasering</i>	54
<i>Kansen voor financiering</i>	56
HOOFDSTUK 7. VOORUITBLIK	60
<i>Risico's en kansen</i>	60
<i>Zorgvuldige werkwijze</i>	62

Opgave

Burgerinitiatief voor het Stadspark Koepelkathedraal

De leefbaarheid en de levendigheid van Haarlem worden onder meer bepaald door initiatieven van bewoners, instellingen, bedrijven en gemeente. Illustratief hiervoor is het burgerinitiatief, dat gestart is in 2017, om de nu nog rommelige en onsamenhangende gronden rond de Koepelkathedraal te transformeren naar een geliefd stadspark. De ambitie is ruimte te scheppen voor groen en ontmoeting en het gebied een allure te geven die past bij de imposante basiliek, waarvan de restauratie in het najaar van 2019 is afgesloten. Dit is een uitdagende en interessante opgave, waaraan de leden van de initiatiefgroep met overgave en enthousiasme werken.

Verkenning

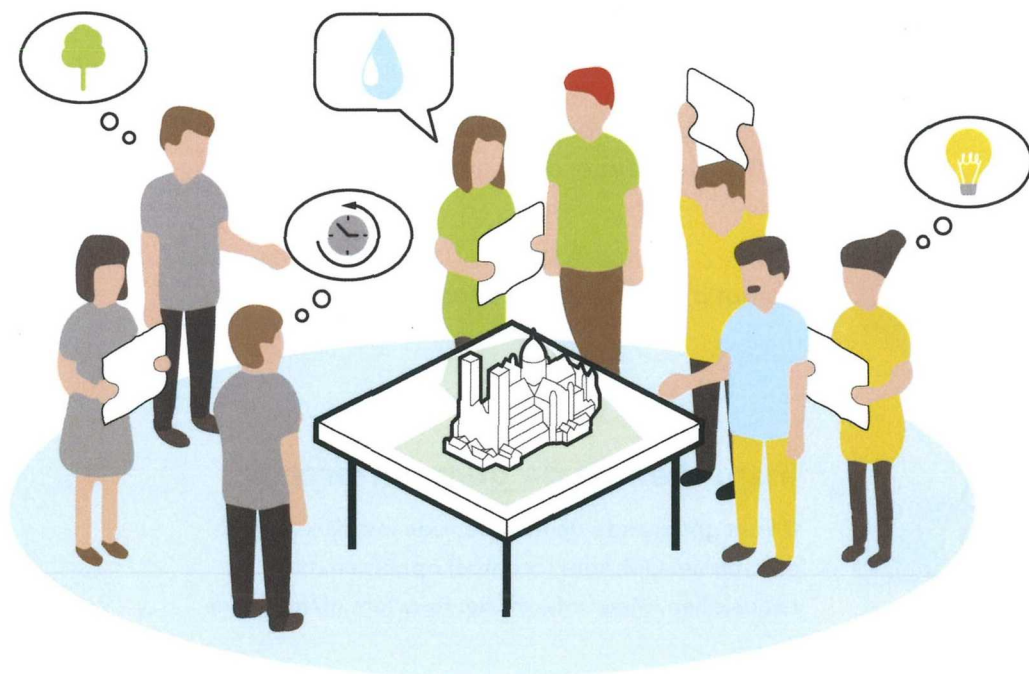
Het voorliggende document is een eerste gezamenlijke concretiseringslag van het idee van de initiatiefgroep om een stadspark rondom de Koepelkathedraal te maken. De gemeente heeft hieraan bijgedragen door informatie aan te leveren en waar nodig de groep te ondersteunen. Het resultaat is een verkenning naar hoe het gebied rond de Koepelkathedraal als een samenhangend groengebied kan functioneren en hoe het functioneert voor de

omliggende woonbuurten, de nabijgelegen binnenstad en de stad Haarlem als totaal. Onderdeel van de verkenning zijn vijf denkrichtingen waar zowel gemeente, burgers en betrokkenen van de Koepelkathedraal op hebben gereageerd. Tijdens de eerste bewonersavond zijn hierover gesprekken gevoerd. Naar aanleiding van de uitkomsten van de participatie is vanuit de vijf verschillende denkrichtingen gewerkt naar een verkennende schets. Deze is eind november gepresenteerd op een tweede bewonersavond. De verkenning laat een groot draagvlak zien voor een stadspark. De verkenning is samen met HOSPER landschapsarchitectuur & stedenbouw en Atelier Elizabeth Keller gemaakt.

Van burgerinitiatief naar gemeentelijk project

De wens is dat op basis van het draagvlak onder bewoners en betrokkenen de verkenningsfase van dit burgerinitiatief overgaat in een gemeentelijk project.

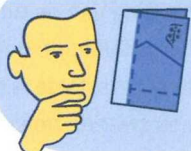
Haarlem, januari 2020

Hoe het werkt

Bewoners hebben een initiatief voor de openbare ruimte. Bijvoorbeeld de herinrichting van een park of een straat.

Verkennde fase

De initiatiefnemers zoeken naar draagvlak en financiering voor hun plan.

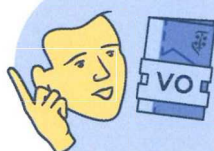

Initiatiefnemers begeleiden het proces van samenwerking en onderzoek en zo mogelijk zorgen zij voor een schetsontwerp.

Bij voldoende draagvlak én mogelijkheid tot financiering, stelt de gemeente een voorlopig ontwerp op.

Het college van BenW beoordeelt het VO.

Inspraakperiode

Als het VO is goedgekeurd begint de inspraakperiode. U kunt 6 weken inspreken. Dat kan op **drie manieren**:

Waar mogelijk worden ideeën verwerkt. Nu ligt er een definitief ontwerp (DO).

Het college van burgemeester en wethouders beoordeelt het DO.

Als het plan is goedgekeurd begint het project.

Inspreken bij de gemeenteraad

U kunt gedurende de hele periode inspreken bij de commissie. Ook kunt u contact opnemen met raadsleden. Meer informatie: haarlem.nl/meedoen

1. Tijdens een bewonersbijeenkomst

2. Online / e-mail

3. Post

Proces

Nieuwe democratie gemeente Haarlem

De gemeente Haarlem wil meer ruimte bieden aan initiatieven uit de stad en meer samenwerken met partners in de stad om Haarlem sociaal, duurzaam en aantrekkelijk te houden.

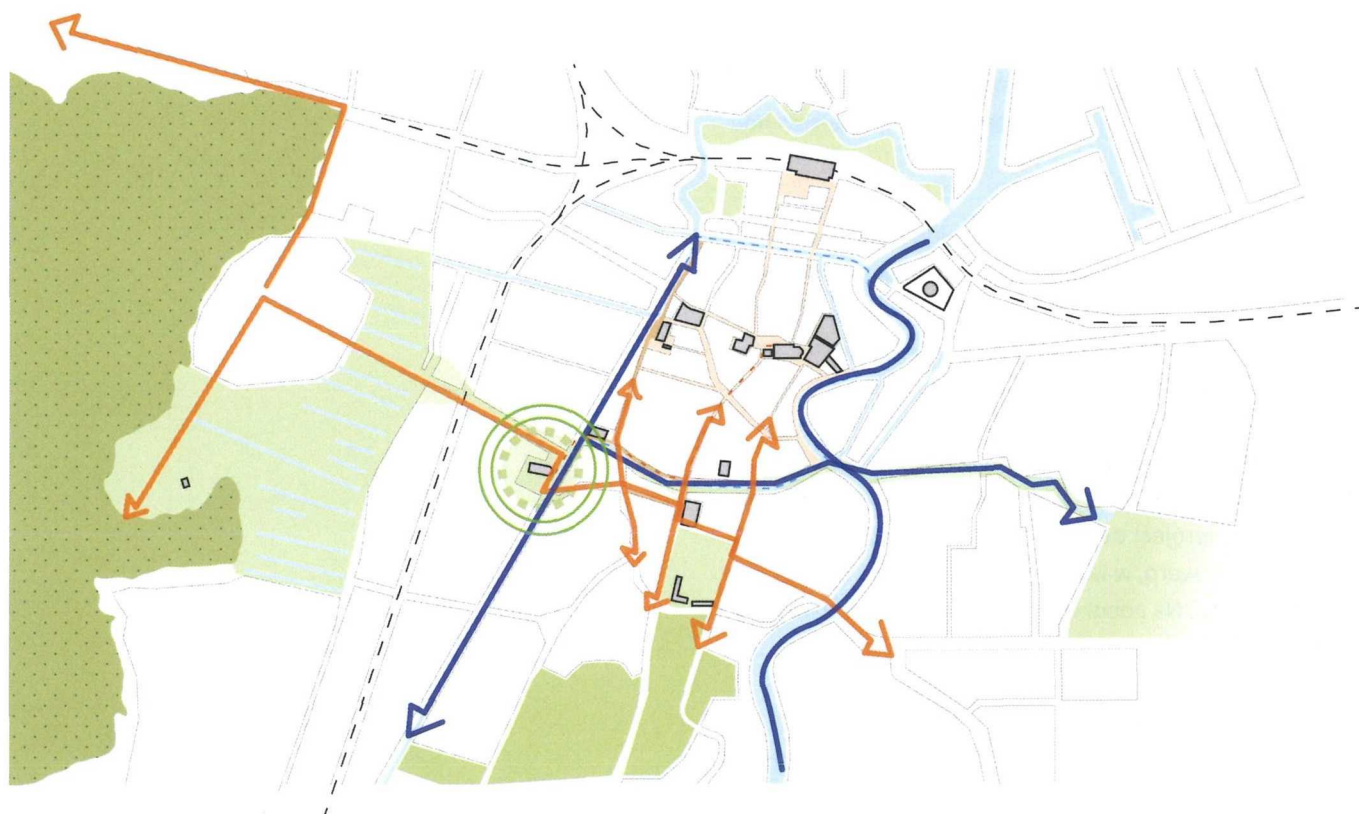
De gemeente heeft hiervoor budget beschikbaar gesteld waarmee zij kansrijke initiatieven stimuleert. Bewoners met goede ideeën over de openbare ruimte kunnen hierdoor het initiatief nemen om een plan te maken voor herinrichting van bijvoorbeeld hun straat of het park in de buurt. In de afbeelding hiernaast (bron: gemeente Haarlem) is te zien hoe dat werkt.

Als een initiatiefgroep van bewoners een idee heeft voor de herinrichting van de openbare ruimte, kan de gemeente budget beschikbaar stellen om een verkenning uit te voeren. In deze verkennende fase werkt de initiatiefgroep de ideeën uit, en gaat op zoek naar draagvlak en financiering.

Als er voldoende draagvlak is en financiering mogelijk is, maakt de gemeente er een project van. Daarna verloopt het als ontwikkelingsproject de normale weg in de gemeente, via een voorlopig ontwerp, waarop inspraak mogelijk is, naar een definitief ontwerp. Na goedkeuring van het College van B&W wordt het project uitgevoerd.

Het verschil met een project waarbij de gemeente het initiatief neemt, is dat er al sprake is van draagvlak en zicht op financiering op het moment dat de gemeente ermee aan de slag gaat. Deze samenwerking in de publieke ruimte wordt ook wel de Nieuwe Democratie genoemd.

De Koepelkathedraal vormt een belangrijk schakel in de stadsstructuur en ligt tegen de binnenstad aan

HOOFDSTUK 2. RUIMTELIJKE ANALYSE

Ligging in de stad

De Koepelkathedraal neemt een markante positie in en dit is leesbaar op verschillende niveaus.

Herkenningspunt en schakel in de stad

De Koepelkathedraal is van verre zichtbaar en ligt op een kruising van een belangrijke noord-zuid lijn van bollenstreek tot binnenstad Haarlem: Leidsevaart en een belangrijke oost-west lijn naar de duinen: Westergracht - Raamvest - Zomervaat.

Markering centrum Haarlem

Komende vanuit het zuiden langs de Leidsevaart of vanuit het westen over de Westergracht markeert de Koepelkathedraal de entree tot het centrum van Haarlem. Een centrum dat de afgelopen decennia is uitgebreid en verdicht. Lag de Koepelkathedraal ooit aan de stadsrand, nu is de binnenstad er bijna al te ervaren.

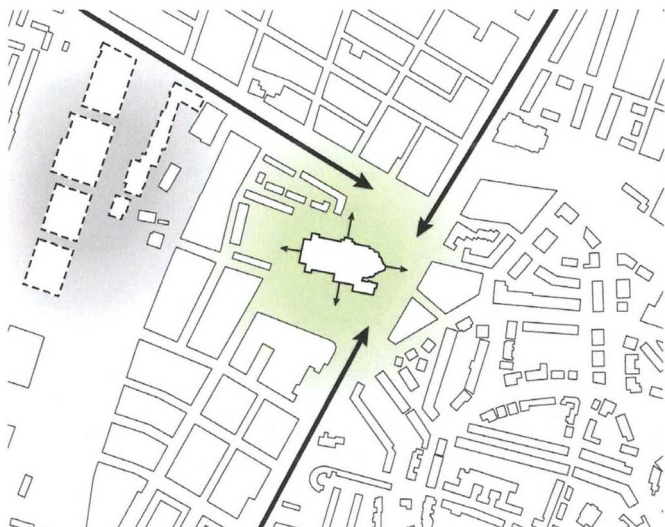

Markante plek in Haarlem Zuidwest

De Koepelkathedraal staat in Haarlem Zuid West. Dit gebied bestaat uit woonbuurten en langs de spoorlijn zijn ook veel bedrijven aanwezig. In de afgelopen jaren is Haarlem Zuid West een gebied geworden waar bedrijven plaats maken voor stedelijke verdichting. Stap voor stap wordt zo het ruimtegebruik intensiever en de bebouwingsdichtheid neemt toe. Dit vraagt ook om een sterke en zorgvuldig ontworpen onbebouwde ruimte.

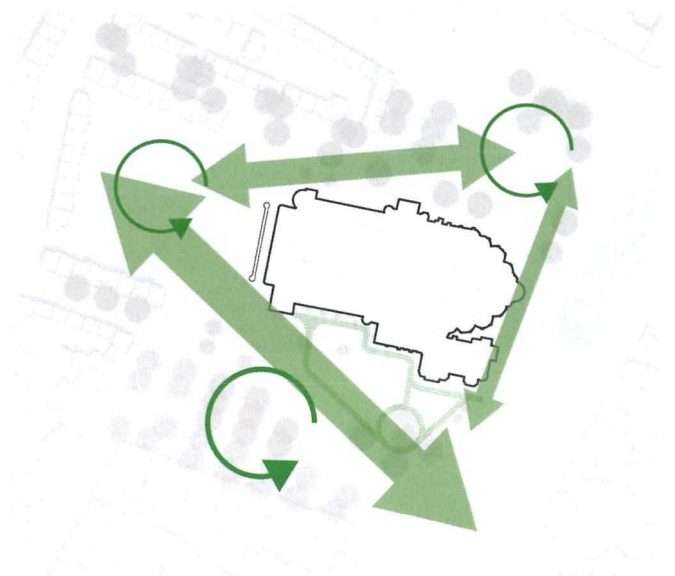

Samenhang openbare ruimte

Invloedssfeer van de Koepelkathedraal

De Koepelkathedraal is een bijzonder markant gebouw, die een belangrijk schakelpunt vormt binnen de stadsstructuur van Haarlem. Waardevol is dat het kerkgebouw door allerlei evenementen steeds meer een publieke functie vervult voor de gehele samenleving van Haarlem. Deze publieke functie maakt de Koepelkathedraal kansrijk om een geliefd onderdeel te vormen van het nieuwe stadspark. Een stadspark dat het in de toekomst dichtbebouwde Haarlem Zuidwest groen, ruimte, ontspanning, ontmoeting en bezinning kan bieden.

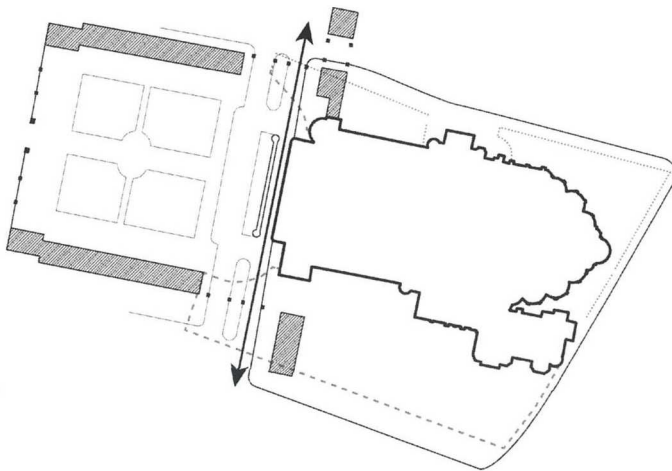
Samenhang openbare ruimten

Deze afbeelding toont de zuid-, west- en noordzijde als specifieke plekken. De pijlen suggereren de onderlinge samenhang van deze ruimtes rond de kathedraal. Waar deze ruimtes nu nog veelal op zichzelf staan, is de gedachte dat het ontwerp deze samenhang kan versterken.

Historisch plan

Historisch plan kathedraal en woningen

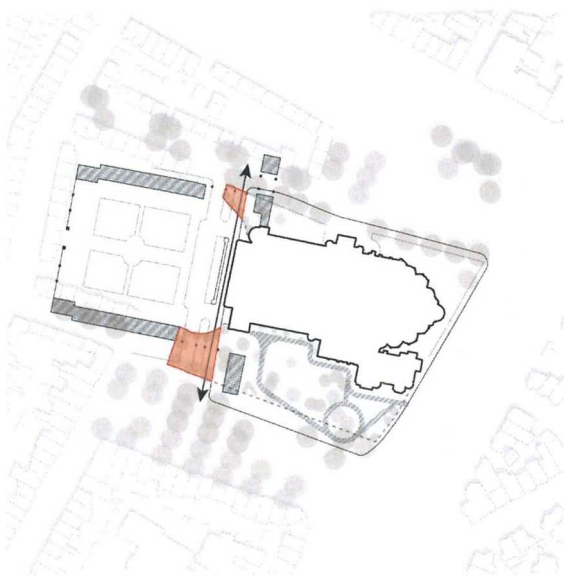
Deze afbeelding is een weergave van het historisch bouwplan, waarbij opvalt dat er een doorgaande looplijn is bij hoofdentree aan de westzijde. De openheid aan de zijkanten van de hoofdentree nodigt uit om gebruik te maken van de porte cochère. Deze porte cochère staat op deze wijze in verbinding met het Emmaplein. Daarnaast valt op dat de woningen rond de hof tuin tegenover de hoofdentree in lijn staan met de kathedraal.

ontwerpplan: Joseph Cuypers uit 1941

Projectie historisch plan op huidige situatie

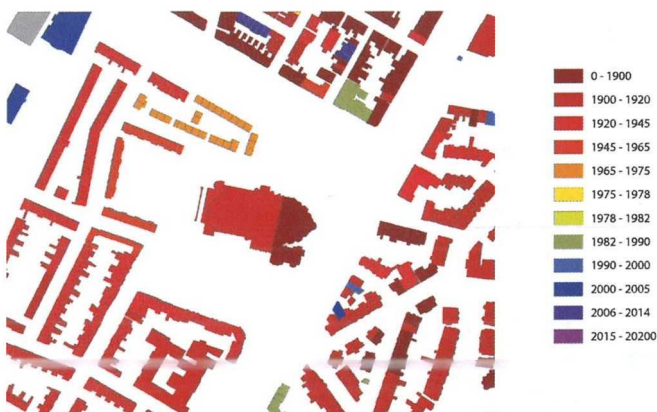
In deze afbeelding is het historisch plan geprojecteerd op de huidige situatie. Wat opvalt is dat de doorgaande lijn uit het historische plan is onderbroken door de tuinomheining van de kathedraal. Deze tuinomheining dateert uit vijftiger jaren van de vorige eeuw. Daarnaast maakt deze afbeelding zichtbaar dat de gebouwde woningen anders georiënteerd zijn dan bedoeld in het oorspronkelijke plan.

Aan de zuidzijde van de kathedraal is de processietuin zichtbaar, waar de katholieken een rondgang op eigen terrein konden maken, omdat processies op de openbare weg tot in de zeventiger jaren van de vorige eeuw verboden waren. In de verkennende schets zal deze rondgang terugkomen als een publieke wandeling rond de kerk: 'Rondje om de kerk'. Dit wordt een rondgang die juist de verbinding legt met de samenleving.

Tijdsvakken van de bouw

Deze afbeelding geeft een indruk van de tijdsvakken waarin de kathedraal en omliggende bebouwing zijn gerealiseerd. Alleen al de bouw van de kathedraal valt in verschillende tijdsvakken. De woningen tegenover de hoofdentree zijn relatief jong in vergelijking tot de kathedraal, evenals het hofje ten noorden van de kathedraal. Het initiatief voor een stadspark biedt de kans om meer samenhang te brengen in de omgeving van de Koepelkathedraal.

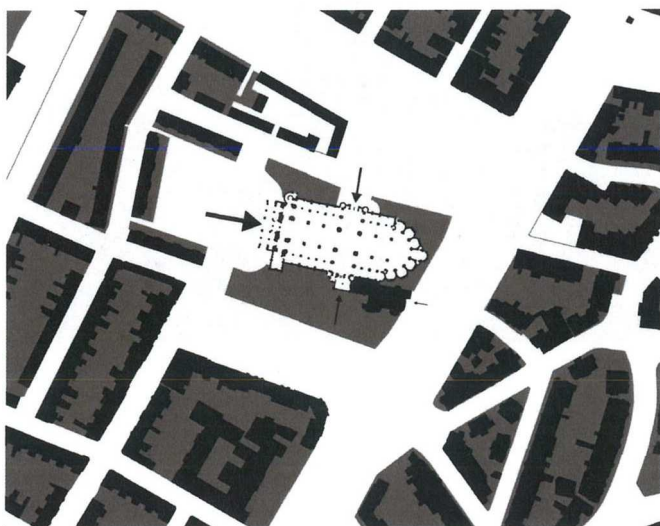
HOOFDSTUK 2. RUIMTELIJKE ANALYSE

Relatie openbaar - privé

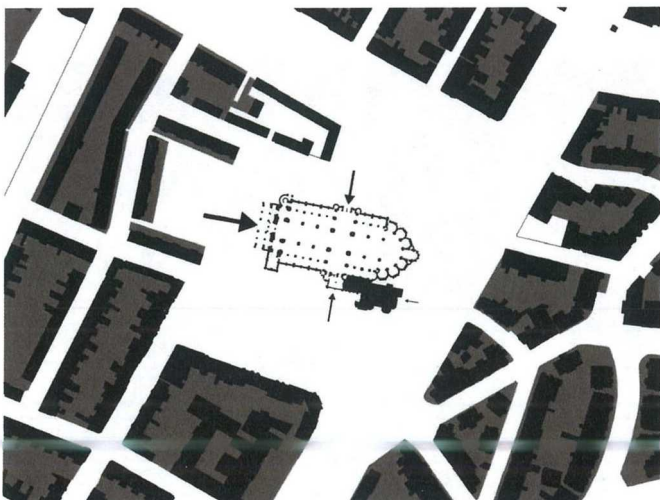
Entree- en achterzijden

De entreezijden van de Koepelkathedraal en de zijdes van omliggende bebouwing veroorzaken een moeizame oriëntatie. Dit wordt veroorzaakt door een onregelmatige afwisseling van representatieve, openbare voorzijdes (oranje) en meer gesloten, vaak private achterzijdes (grijs). De grijze stippellijn laat de omtrek zien van hoe misschien veel bezoekers verwachten dat de kerk zou staan: entree aan de hoofdweg: Leidsevaart.

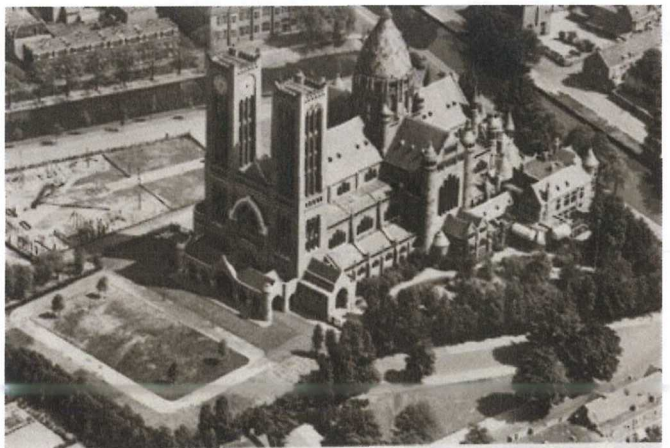
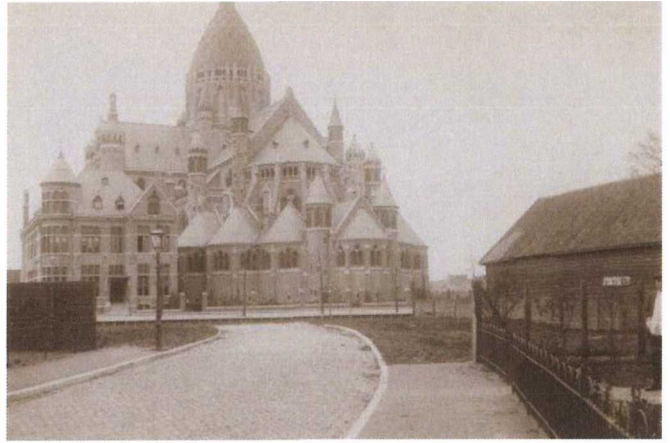
Verhouding openbare en private ruimte, huidige situatie

In de huidige situatie is de verhouding tussen openbare ruimte (wit) en privé-ruimte (grijs+zwart) sterk bepaald door de omheining van de kerktuin.

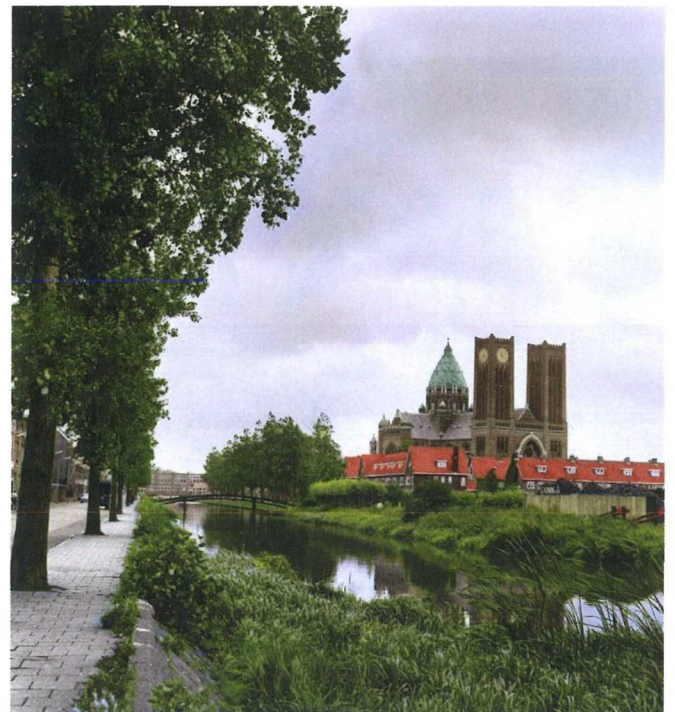
Verhouding openbare en private ruimte, ontwerp-idee

In de mogelijk toekomstige situatie wordt de ruimte direct rond de Koepelkathedraal deel van de open ruimte van het stadspark. Dit levert betere kansen op om een stadspark te ontwikkelen.

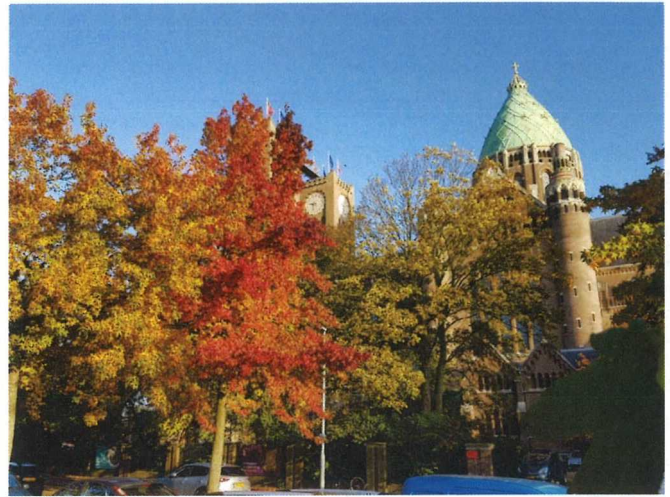
HOOFDSTUK 2. RUIMTELIJKE ANALYSE

Impressie historische situatie

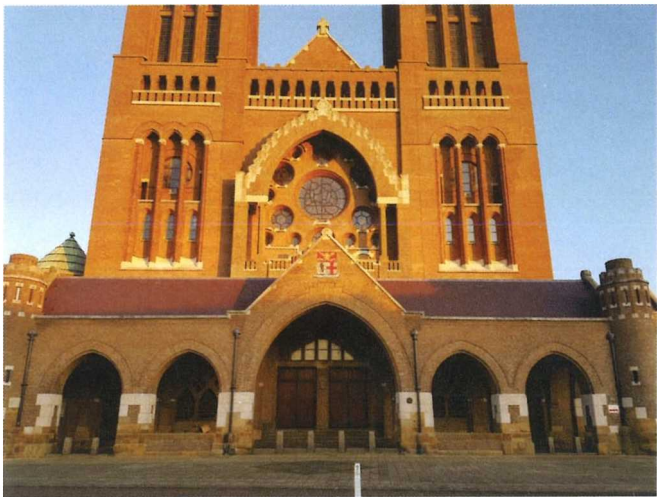

porte cochère

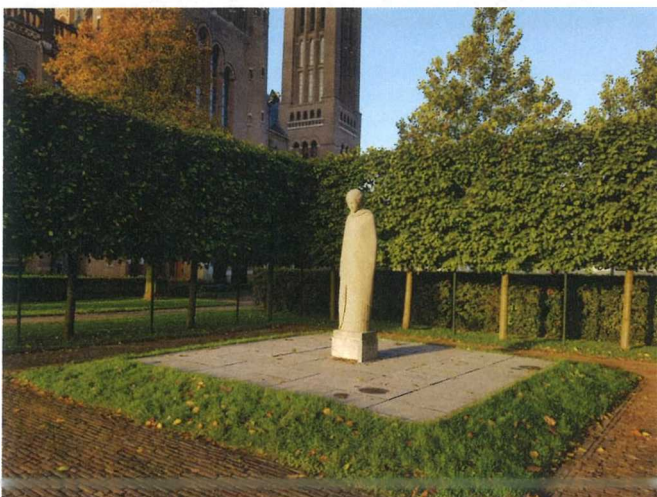
amberbomen in herfstblad

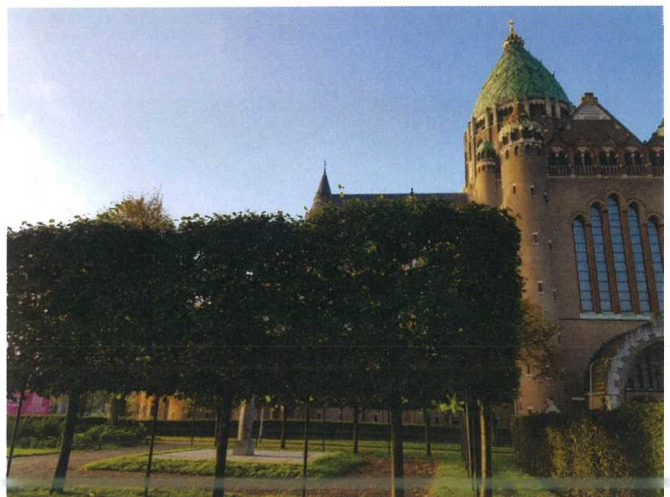
porte cochère

entree Emmaplein met parkeerplaatsen

oorlogsmonument

gezien vanaf de Westergracht

HOOFDSTUK 2. RUIMTELIJKE ANALYSE

Impressie huidige situatie

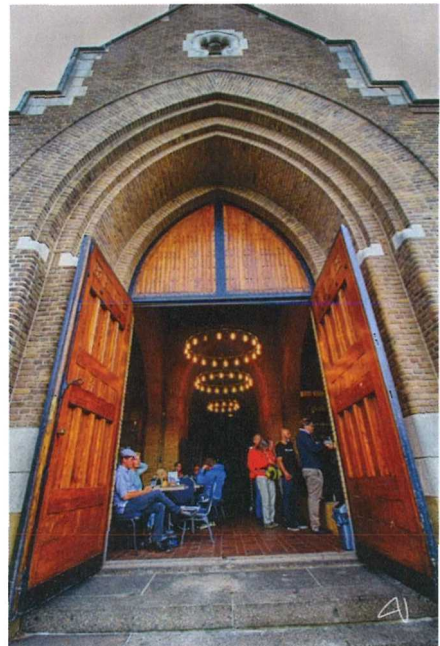
afgesloten terrein rond de kathedraal (met terras)

horeca tijdens evenement in de kathedraal

verwildeerde beplanting

plebanie (woning)

bevoorrading (grijze deuren)

Op zoek naar kerngedachten

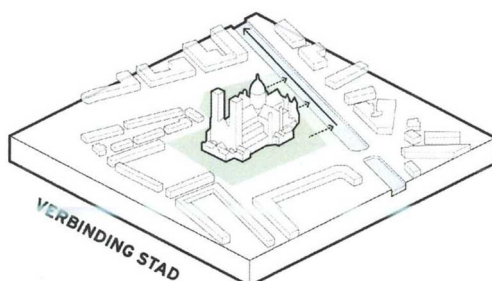
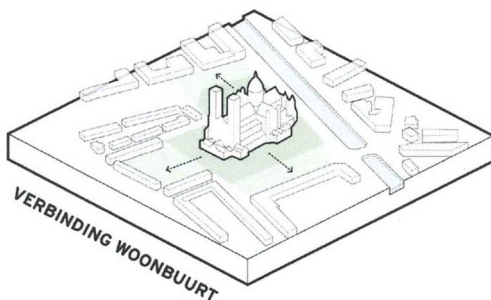
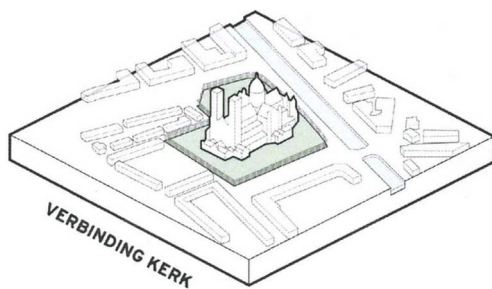

Om samen met de initiatiefgroep, bewoners en overige betrokkenen grip te krijgen op een gewenste ontwikkelingsrichting zijn er onderscheidende denkrichtingen geschetst. Deze laten zien wat voor verschillende typen park er kunnen ontstaan. De verschillen nodigen uit om met elkaar in gesprek te gaan over het gewenste gebruik en de gewenste uitstraling. Wat past er bij deze plek en bij deze ligging en positie in de stad?

Centrale vraag

Centraal staat de vraag: hoe draagt het park bij aan de stad, de Koepelkathedraal en de omliggende buurten? Hoe krijgt deze wisselwerking vorm?

Door goed stil te staan bij deze vragen ontstaan de kerngedachten. Deze vormen het fundament (de rode lijn) voor de in hoofdstuk 5 opgenomen verkennende schets van het nieuwe stadspark.

Denkrichting 1

Omsloten kerktuin met uitnodigende sier- en nutstuinen

Deze denkrichting is gebaseerd op het klassieke thema van de ommuurde tuin. Hiervoor worden delen van het bestaande kerkhekwerk (niet-monumentaal) gebruikt en uitgebreid. Verschillende thematische tuinen (bv. bloemen-, kruiden- en groententuinen) krijgen binnen dit hekwerk/muur een plek. In de tuinen wordt misschien gewerkt door vrijwilligers uit de buurt, van de kerk of uit de bredere omgeving.

Ze zorgen ervoor dat tuinieren, gezelligheid en genieten van de bijzondere omgeving van de Koepelkathedraal goed samen gaan. En ze scheppen een gevarieerde tuinenwereld die uitnodigt voor bezoek en verblijf. In de avond- en nachturen gaan de tuinen op slot, zodat de kwetsbare schoonheid beschermt is tegen vandalisme. Overdag staan de poorten open en is iedereen welkom.

Denkrichting 2

Extravert buurtpark met diverse gebruiksmogelijkheden

Een multifunctioneel park bestaande uit een afwisseling van bomen, kruiden, heesters en grassen in verschillende hoogtes. Tezamen met picknickplekken, etc. biedt het park ruimte voor ontmoeting en activiteit. Het park is van alle kanten uitnodigend. Het wordt gestructureerd door middel van een aantal diagonale lijnen. Deze maken directe verbindingen tussen de verschillende delen rondom de Koepelkathedraal. Hiervoor doorsnijden ze het bestaande hekwerk (niet-monumentaal) op een aantal plekken.

Denkrichting 3

Open stadswеide zonder grenzen en met een ontspannen rondgang

Een grote grasweide met een meanderend pad nodigen uit om te wandelen, de architectuur van de Koepelkathedraal te bewonderen en met mooi weer te picknicken en van de rust en het groen te genieten. Het bestaande hekwerk wordt verwijderd zodat de stadswеide zonder onderbrekingen tot aan de muren van de Koepelkathedraal loopt.

Denkrichting 4

Vijvers en waterspiegels accentueren Koepelkathedraal en brengen diverse plekken tot leven

In de vijvers wordt de lucht en delen van majestueuze Koepelkathedraal gereflecteerd. Het zet de bezoeker aan om te genieten van de Koepelkathedraal en het buiten zijn. Op het voorplein kan de vijver ook een vorm van bewegend water krijgen (bijvoorbeeld waterfonteintjes). Dit biedt aantrekkelijke speelgelegenheid voor kinderen en is een attractie in de stad. Een deel van de vijvers kan ook een ecologische kwaliteit krijgen. Misschien kan er gebruik worden gemaakt van het ter plekke van de Koepelkathedraal opwellende, schone duinwater. De diverse vijvers doorsnijden het bestaande hekwerk op een aantal plekken en maken zo de relatie tussen de Koepelkathedraal en de omgeving uitnodigender.

Denkrichting 5

Recreatieve waterzijde Leidsevaart en auto's langs entreezijde Koepelkathedraal

In deze denkrichting wordt het stadspark verbonden met de Leidsevaart. De recreatieve beleving en het watergebruik van de Leidsevaart worden geactiveerd door trap- en zittreden en aanlegvoorzieningen in de oever aan te brengen en de doorgaande autoweg te verwijderen. Zo ontstaat er een stadspark met een riante zit- en aanleggelegenheid langs het water van de Leidsevaart. Bootjes en rondvaartboten kunnen er aanmeren. Het autoverkeer wordt langs de entreezijde van de Koepelkathedraal geleid. Het bestaande hekwerk wordt verwijderd zodat de stadsweide zonder onderbrekingen tot aan de muren van de Koepelkathedraal loopt.

Initiatiefgroep Stadspark Koepelkathedraal wil groen bij Nieuwe Bavo

Chillen rond de kerk

Paul Lips
initiatiefgroep Stadspark Koepelkathedraal

Haarlem ■ Wandelen over slingerpaadjes in een boomrijke omgeving rondom de Nieuwe Bavo aan de Leidsevaart. Dat zou in de toekomst best eens realiteit kunnen worden. Als het aan de Initiatiefgroep Stadspark Koepelkathedraal ligt.

Woensdagavond was er een participatieavond in de kantine van de ECL-dependance aan de Leidsevaart. De vragen die daarbij gesteld werden zijn 'wat zou kunnen?' en 'wat is er voor nodig?'.

Het gaat deze avond puur om een verkennende bijeenkomst, benadrukt Luuk Zandstra, secretaris van de wijkraad Leidsebuurt en mede-initiatiefnemer van het stadsparkplan. Zo'n zeventig wijkbewoners luisterden nieuwsgierig naar de uiteenzettingen. Zandstra noemt de

omgeving van de kathedraal een belangrijke schakel in de stad. Veel toeristen komen af op het kerkgebouw. Maar nu oogt het als een hermetische vesting. En de omgeving van het Emmaplein staat niet te boek als een inspirerende plek.

De initiatiefnemers zouden de boel wel eens lekker willen 'open gooien'. Een plek waar je kunt ontspannen, van het groen kunt genieten, en andere mensen kunt ontmoeten. De picknickmand mee. Op getoende foto's is te zien hoe dat er in Haarlem op andere plekken uit ziet, bijvoorbeeld bij de Bulwerken of de Kweektuin. Maar ook hoe men in andere Europese steden de omgeving van belangwekkende gebouwen heeft vergroend. Er zijn vijf 'denkrichtingen', ontwikkeld door het landelijk vernaamde Bureau Hoesper (landschapsarchitectuur en stedenbouw). Op panelen zijn die denkrichtingen afgebeeld. Flank veel bomen op elk paneel, met gezellige slingerpaadjes in Engelse landschapsstijl.

Bewoners mogen op drie A4-tjes hun wensen en aandachtspunten aangeven. „Ik ben benieuwd hoe je als bruid op je hoge hakken bij de entree komt, over zo'n slingerpaadje“, vraagt een wijkbewoonster zich hardop af. Een andere bewoner hoopt dat de belangen van de 'direct omwonenden' zwaarder zouden mogen wegen bij de besluitvorming. Maar over het algemeen staan de aanwezigen positief tegenover de plannen.

Waterplateaus

Een aanwezige groenskundige vraagt zich af of de gemeente Haarlem voldoende budget voor een dergelijk plan beschikbaar zou willen stellen. „Wat mij betreft wordt de Westergracht ook in de plannen betrokken, want daar kan ook nog best een en ander worden verbeterd en vergroend.“

Er zijn varianten waarbij waterplateaus zouden kunnen worden aangelegd, omdat dat zo'n mooi spiegelend effect geeft. Of je zou een

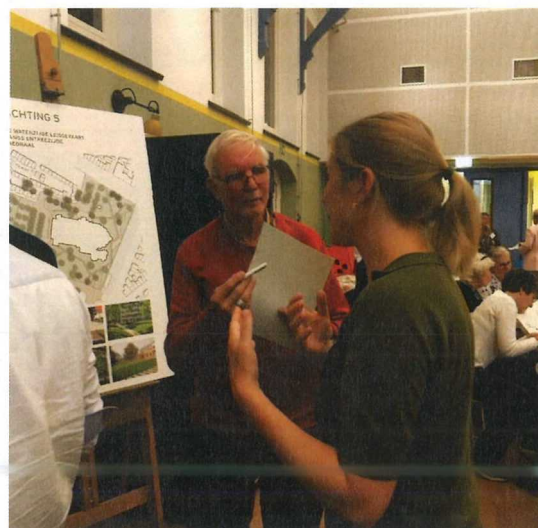
godeelte van de Leidsevaart kunnen afsluiten en het autoverkeer om de Nieuwe Bavo heen kunnen leiden. „Ik denk dat de route voor toeristen dan ook meteen zou moeten worden aangepast“, vindt een wijkbewoner.

„Nu wandelen ze over die lelijke Leidsevaart en staan bij het stoplicht een foto te maken. Als je ze langs het Tuisklaantje leidt hebben ze vanaf de overkant aan de Noorder Emmakade een mooi zicht op het kerkgebouw.“ Zelfs de entree van de kerk zou naar de kant de Leidsevaart kunnen worden verplaatst. „Logischer“, vinden aanwezigen.

„Dan krijg je het effect dat de kerk meer richting de stad kijkt“, denkt landschapsarchitect Elisabeth Keller. „en het zou toch leuk zijn als je aan de Emmaplein kant gewoon tussen de middag op een van de aanwezige bankjes zou kunnen gaan zitten lunchen.“ Veel Haarlemmers voelen zich verbonden met het gebouw, weet Keller. „Kijk maar naar het succes van 'Klim naar het Licht' met die duizenden bezoekers.“

landschapsarchitecten
geven toelichting en
gaan in gesprek

HOOFDSTUK 3. DENKRICHTINGEN

Meepraten over stadspark rond Koepelkathedraal

Arthur de Mijntenaere

Haarlem ■ Komende woensdagavond 25 september is een informatieavond over het mogelijke stadspark rond de Koepelkathedraal (Nieuwe Bavo). Buurtbewoners worden uitgenodigd om mee te praten.

Landschapsbureau Hosper heeft in opdracht van de initiatiefgroep Stadspark Koepelkathedraal drie va-

rianten geschetst voor een stadspark rond de Koepelkathedraal. Deze voorstudies zijn indirect gefinancierd door de gemeente. Op de participatieavond worden buurtbewoners uitgenodigd met elkaar in gesprek te gaan. Er worden op deze avond meningen gepeild, er worden geen beslissingen genomen.

Als er rond het imposante kerkgebouw een park komt, gaat dat ten koste van het parkeerterrein op het

Emmaplein. Vragen die aan de orde komen op de inloopavond zijn hoe de verkeerssituatie gaat veranderen en wanneer een eventueel stadspark kan worden gerealiseerd. Toen de kerk was afgebouwd in 1930 was de kathedraal ook omgeven door groen.

De inloopavond in de kantine van het Eerste Christelijk Lyceum begint om 19.45 uur en duurt tot 21.30 uur.

Bewonersavond denkrichtingen

Op een bewonersavond zijn eind september gesprekken gevoerd over de vijf verschillende schetsinrichtingen. De verschillen nodigden uit om met elkaar in gesprek te gaan over het gewenste gebruik en de gewenste uitstraling.

Naast aspecten als bijvoorbeeld groen, ontspanning, rust, schoonheid en sociale veiligheid zijn er stap voor stap ook een aantal kerngedachten en belangrijke aandachtspunten helder geworden voor de gewenste uitstraling van het toekomstige stadspark. Deze worden op de volgende pagina's toegelicht.

Luuk Zandstra voorzitter van de wijkraad Leidse Buurt in gesprek

leden van de initiatiefgroep Stadspark Koepelkathedraal

bewoners in gesprek met Wim Eggenkamp, namens de Koepelkathedraal

Inzichten en reflectie

Denkrichting 1

De omsloten kerktuin, kent uitgesproken voor- en tegenstanders. De voorstanders verheugen zich op een tuin vol planten en bloemen, die door de afgesloten hekken beschermd wordt. Anderen voelen zich buitengesloten door de hekken, en menen dat juist het zicht op het groen onttrokken wordt door het af te sluiten. Daarnaast is er een beperking in de verbinding met de omgeving en Leidse buurt.

Denkrichting 2

Het extravert buurtpark spreekt enkelen wel aan, maar roept geen grote uitspraken op. Iemand zegt dat het te weinig vernieuwend is. Sommigen vinden het jammer dat het hek grotendeels blijft staan.

Denkrichting 3

De open stadsweide spreekt velen aan. Het groene karakter, en het zicht op de kathedraal wordt positief gewaardeerd. Geen hek nodigt om dichterbij de kerk te komen, versterkt de toegankelijkheid.

Denkrichting 4

De richting met vijvers en waterpartijen wordt door velen gewaardeerd. Dit is een nieuwe plek, anders dan andere parken in Haarlem. Er is een positieve relatie tot de opgave waterbeheer/ opvang van regenbuien. Ontbreken van het hek nodigt uit dichterbij de kathedraal te komen.

Denkrichting 5

De denkrichting met een recreatieve waterzijde langs de Leidsevaart wordt als spectaculair ervaren, en er zijn veel positieve geluiden te horen. Dit is iets wat er nog niet is in Haarlem en het vooruitzicht inspireert velen. Maar tevens wordt gevreesd dat het moeilijke wordt om deze variant te realiseren.

1. Context en verbinding omgeving

Veel mensen zien aanleiding in de verkenning om het plangebied te vergroten en meer van de omgeving te betrekken bij de ontwikkeling van het gebied. Het betrekken van de overzijde van de Leidsevaart en het verbinden van de Leidsevaart met toekomstige waterstructuren in het stadspark is enkele malen opgetekend. Iemand vindt dat er weer water in de Westergracht zou moeten komen. Sommige bewoners gaan nog verder en zouden graag zien dat alle groene ruimtes in de omgeving worden betrokken. Daarbij worden ook Plaza West en de grachten die het centrum omzomen genoemd. In meerdere reacties wordt geopperd om wandelroutes te maken: langs de grachten, vanaf de Grote Markt, of in ieder geval een wandelpad rondom de kerk.

Maar er zijn ook mensen die voorzichtiger zijn en vinden dat de plannen juist klein moeten worden gehouden of dat de situatie zoals deze is behouden kan blijven. Iemand suggereert daarbij om er een stadstuin van te maken met een hekwerk dat 's avonds wordt afgesloten.

2. Sfeer en karakter

Over de sfeer en het karakter dat moet worden nagestreefd zijn er veel en ook heel verschillende opvattingen en suggesties. Het maken of behouden van een open, transparante karakter wordt diverse malen genoemd. Ook wordt meerdere keren genoemd om zicht op de kerk te houden of te versterken met bijvoorbeeld verlichting. Uit de reacties blijkt dat veel mensen vinden dat het park een ontmoetingsplaats moet worden, met ruimte voor bijvoorbeeld sport en spel, picknick, muziek en educatie. Meerdere malen wordt geopperd om ruimte te maken voor kleine horeca. Tegelijkertijd moet worden voorkomen dat er overlast ontstaat door hangouderen of -jongeren of door het uitlaten van honden. Iemand vindt dat er wat gedaan moet worden aan de huidige entree van de kerk. Het oorlogsmonument moet behouden blijven blijkt uit een reactie.

4. Bereikbaarheid en parkeren

Ontsluiting van de buurt en ruimte voor parkeren is een thema waarover veel geschreven wordt in de reacties. Meerdere malen wordt genoemd, mogelijk in reactie op denkriching 5, om de verkeerssituatie, het parkeren en de buurtontsluiting te houden zoals deze nu is. Iemand anders oppert om de rijweg van de Leidsevaart te ondertunnelen, wellicht zodat denkriching 5 kan worden gerealiseerd zonder dat de weg moet worden verlegd. De bereikbaarheid van de kerk per auto vinden meerdere mensen belangrijk en ook bereikbaarheid voor touringcars wordt genoemd. Tegelijk wordt gesteld dat er geen parkeerplekken moeten komen bij de hoofdingang. Iemand vindt dat parkeerplaatsen geheel kunnen worden afgeschaft. Er zijn daarnaast verschillende suggesties voor het huidige parkeerterrein, zoals het halveren van het terrein tot het aanleggen van een ondergrondse parkeergarage. Parkeeroverlast in de buurt moet worden voorkomen. Ook aan fietsers wordt gedacht: reserveer ruimte voor fietsparkeren.

Inspiratie en suggesties

3. Beplanting en water

Over beplanting en water zijn bewoners geïnspireerd. Hierbij worden vooral veel suggesties gedaan, zoals: zoveel mogelijk groen, zo min mogelijk stenen, niet te veel paden, niet te veel gras. Iemand vindt dat er aandacht moet zijn voor een jaarrond beeld. Er wordt vaak geopperd om veel bloemen te introduceren, bloeiende heesters, een wilde bloementuin. Iemand zou een boomgaard rondom de kerk mooi vinden, iemand anders heeft het over een groententuin of kruidentuin. Andere type inrichtingen komen ook langs: egeltuin, vlindertuin, vogelkasten en insectenhôtels. Over water hebben bewoners ook ideeën, zoals: niet te veel water en zorg voor veilige waterpartijen. Iemand doet de suggestie om het dakwater van de kathedraal te benutten in het park.

Tijdens de bewonersavond zijn de denkrichtingen gepresenteerd. Naast een reflectie op de denkrichtingen werd de aanwezigen ook gevraagd wat zij graag zouden willen terugzien als er een stadspark komt, en wat zij nog niet hebben gezien in één van de denkrichtingen.

Deze pagina geeft een impressie van de suggesties die tijdens de bewonersavond gegeven zijn. Deze zijn gegroepeerd in vijf thema's.

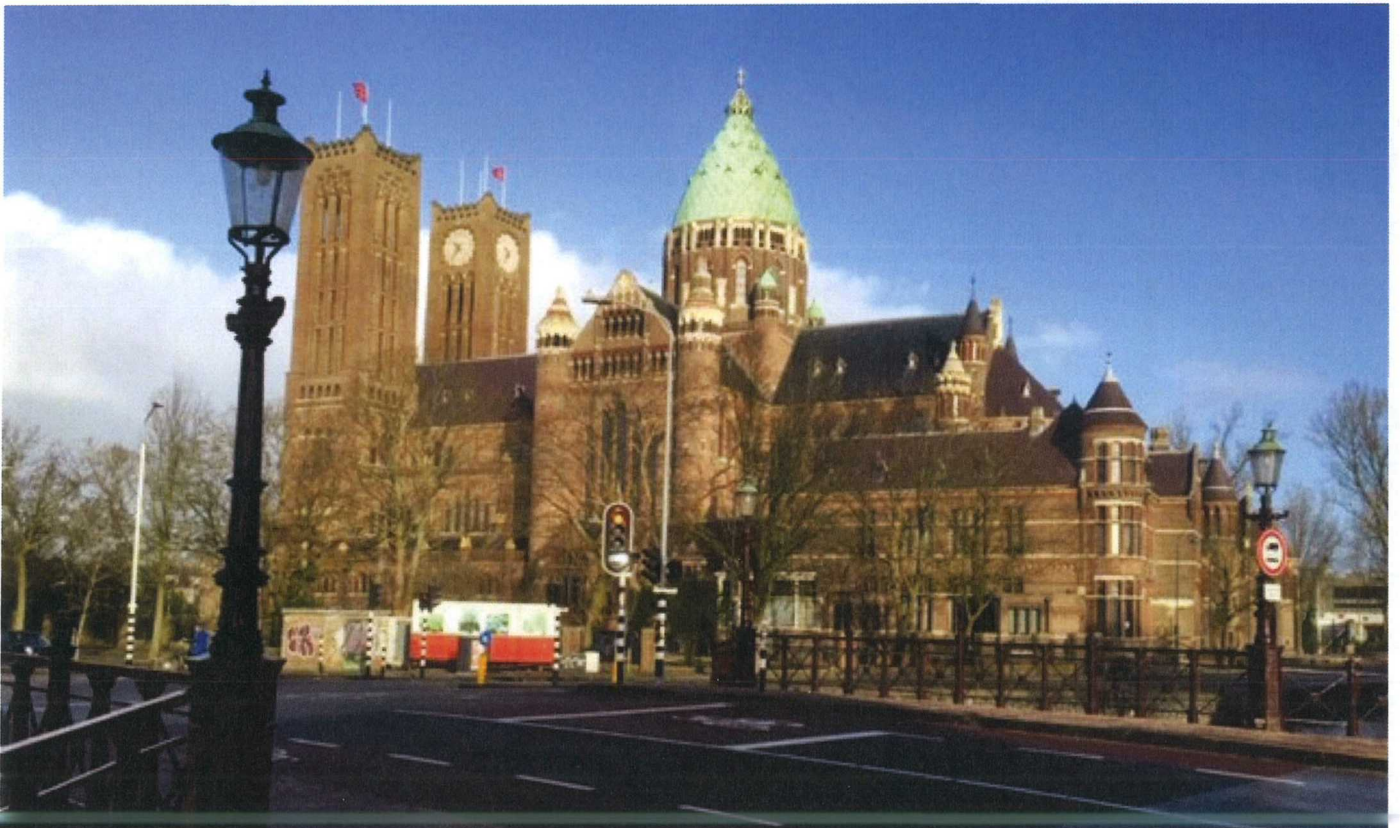
5. Proces en voortgang

Uit de reacties maken we op dat bewoners oog hebben voor de betaalbaarheid en het onderhoud na de realisatie. Er moet een onderhoudsplan komen, stelt iemand. Een ander suggereert dat er een onderhoudsploeg door buurtbewoners kan worden opgericht. Iemand vraagt zich af waarom er gemeenschapsgeld zou moeten worden ingezet voor het opknappen van het kerkterrein. Er is een reactie die stelt dat Stichting Doe-tuinen wellicht een rol kan spelen bij het brengen van een sociale functie, beheer en aanwezigheid. Gesteld wordt dat het belangrijk is om tijdig te blijven informeren en mensen te betrekken bij de ontwikkeling.

HOOFDSTUK 4. AANDACHTSPUNTEN

Tijdens de bewonersavond zijn de denkrichtingen gepresenteerd. Naast een reflectie op de denkrichtingen werd de aanwezigen ook gevraagd wat aandacht en zorg nodig heeft. Eenzelfde sessie is ook gedaan met de gemeente en met een vertegenwoordiging van het bisdom. De hierna volgende pagina's geven hiervan een weergave.

zicht vanaf de Emmabrug

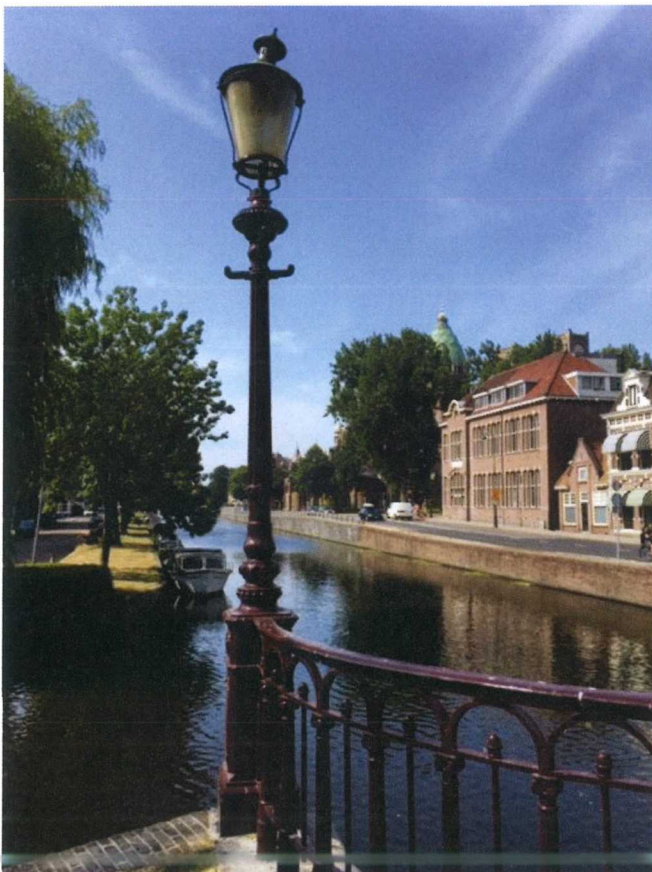
Vergroening Emmaplein

Een groot aantal bewoners van het Emmaplein vindt dat er teveel loze parkeerplaatsen zijn op het Emmaplein.

Zij wensen meer groen in de toekomstige inrichting van het Emmaplein en vinden dat er t.o.v. de in deze verkenning opgenomen vermindering meer parkeerplaatsen kunnen verdwijnen. Dit om ruimte te creëren voor groen.

Buiten de plaatsen voor bewoners, de bakker en vaste bezoekers kathedraal is er dan alleen een overloop nodig voor de piekmomenten in de Koepelkathedraal.

Als plek voor deze overloop denken deze bewoners aan de achterzijde van het Hofje Codde en Beresteyn (Jos Cuypersstraat - Westergracht).

zicht vanaf de Leidsebrug bij de schouwburg

Emmaplein

HOOFDSTUK 4. AANDACHTSPUNTEN

Huidige bomen

Aan de zuidzijde van de kathedraal komen diverse Amberbomen voor. De algemene indruk van de gemeente is dat deze bomen niet in goede conditie zijn. De plantvakken zijn doorgaans te klein waardoor problemen zijn met de wortels. Ecologisch gezien hebben deze bomen bovendien weinig waarde. Wel worden de amberbomen zeer gewaardeerd om hun schoonheid.

In de tuin van de kathedraal komen diverse soorten bomen voor, waaronder een Vleugelnoot. Volgens de gemeente zijn deze bomen niet in beste staat. De Vleugelnoot heeft meerdere holtes en is asymmetrisch en breed uitgegroeid. Ecologisch gezien is deze boom wel waardevol, maar de levensverwachting is laag.

Aan de Westergracht, aan de noordkant van de kathedraal staan populieren. Volgens de gemeente gaan deze in de komende tien jaar risico's opleveren door toenemende kans op takbreuk. Het is de bovendien de vraag of een typische boomsoort van het buitengebied wel past in het centrum van Haarlem. De risico's op takbreuk kunnen verminderd worden door flinke snoei van de kroon. De bomen worden door omwonenden gewaardeerd. Ecologisch gezien acht de gemeente de bomen waardevol als foerageergebied voor kraamkolonies gewone dwergvleermuizen.

Wensen kathedraal

Volgens de kerkvertegenwoordiging (namens de bisschoppen) in de initiatiefgroep zijn de onderstaande punten belangrijk.

Behoud functie hoofdentree

De hoofdingang van de kathedraal blijft de hoofdingang aan het westfront aan het Bottemanneplein. De grote toegang in het noordertransept aan de zijde van de Leidse Buurt is van groot belang bij calamiteiten: daar kunnen relatief snel vele mensen de weg naar buiten vinden. Verder is van belang, dat deze toegang kan fungeren als hoofdtoegang, wanneer de hoofdingang aan het westfront geblokkeerd is, bijvoorbeeld bij specifieke tentoonstellingen, zoals de Nieuwe Bavo Bloeit. In die situaties fungeert de ingang in [het noordertransept als toegang tot de kerk voor met name rouw- en trouwdiensten](#).

Toegang laden en lossen aan noordzijde

Pal naast de toegangen in het noordertransept ligt aan de westzijde de achtermuur het facilitair gebouw. Daarin zijn grote deuren aangebracht, waar vrachtauto's hun lading kunnen komen brengen of ophalen.

Functie porte cochère

Belangrijk is dat bij het westfront de rouw- en trouwauto's de porte cochère kunnen blijven gebruiken.

Behoeft fietsparkeren

Op het voorplein zijn er, met name tijdens evenementen, fietsbeugels nodig om fietsen aan vast te zetten.

Ruimte voor horeca

Tijdens de 'Klim naar het licht' is in de processie-uitgang aan de zuidzijde van de kerk een café gevestigd met aansluitend een terras in de parochietuin. Deze was alleen overdag open. Een dergelijke voorziening wordt ook door de buurt gewenst. Wellicht kan dit café in het plan inclusief terras worden opgenomen.

Hoogwerkers via processie-uitgang

Verder is de processie-uitgang de enig mogelijke plek, waardoor hoogwerkers naar binnen kunnen komen. In het ontwerp ware daar rekening mee te houden in met name de ondergrond, zodat dergelijk voertuigen daar niet weg kunnen zakken.

Parkeren bij evenementen kathedraal

De plebanie of Bisschopshuis kent een aantal zalen, die steeds intensiever worden gebruikt als vergaderruimte voor het bisdom. Het is voor het bisdom dan ook van groot belang, dat er parkeerplekken in de directe omgeving van de Koepelkathedraal zijn. Ook bij grote bijeenkomsten in de Koepelkathedraal is parkeren van groot belang.

Zichtlijnen richting Koepelkathedraal

De routes vanuit de binnenstad overbruggen de Leidsevaart. Vanaf de Leidsebrug en de Emmabrug is de Koepelkathedraal goeddeels aan het zicht onttrokken door bomen.

Parkeren

Uit het parkeeronderzoek t.b.v. parkeerdrukmeting Haarlem (gemeente Haarlem, nov 2018) is 5x gemeten in maart/ nov 2018 (dinsdagmiddag, dinsdagnacht, donderdagavond, zaterdagmiddag en zondagmiddag). Rondom de Koepelkathedraal is er geen meetmoment geweest dat de parkeerdruk boven de 85% is gekomen. Dit betekent dat er rondom de Koepelkathedraal een lage parkeerdruk is.

Inschatting benodigde parkeercapaciteit vernieuwing Emmaplein

De afgelopen anderhalf jaar heeft een tijdelijke bouwplaatsinrichting gefunctioneerd op het Emmaplein. Dit t.b.v. riolerings- en bestratingswerkzaamheden in de Koninginnebuurt. Deze bouwplaats neemt ongeveer 25 parkeerplaatsen in beslag van de in totaal ongeveer 85 parkeerplaatsen op het Emmaplein. Dit is zonder noemenswaardige parkeerproblemen gepaard gegaan. Voor de in deze verkenning opgenomen verkennende schets van het stadspark is daarom als uitgangspunt genomen een parkeercapaciteit van 60 pp op het Emmaplein.

Speciale parkeerplaatsen

In de definitieve uitwerking van de moeten een klein aantal gehandicaptenparkeerplaatsen op korte afstand van de hoofdingang van de Koepelkathedraal worden gesitueerd. Ook zijn een aantal parkeerplaatsen ten behoeve van het bisschopshuis nodig.

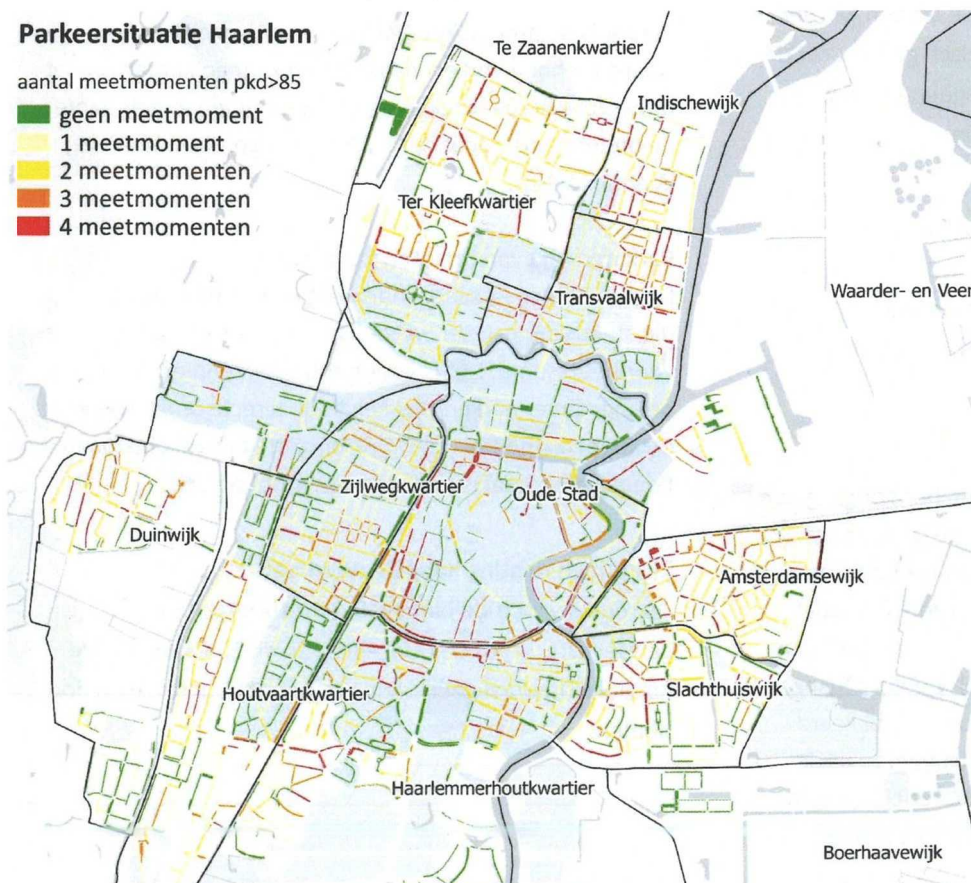
Touringbussen

In de huidige situatie gebruiken touringbussen het Bisschop Bottemanneplein ook om tijdelijk te parkeren. Dit nadat ze hun passagiers hebben afgezet in de binnenstad en die ze vaak na enkele uren weer ophalen in de binnenstad. Voorgesteld wordt dit tijdelijk parkeren in relatie tot de binnenstad niet meer toe te staan. De touringbus-locatie IJsbaan (A.W.F. van Idenburglaan) is hiervoor meer geschikt. In de toekomstige situatie van het stadspark moet wel een haal- en brengplek worden gemaakt voor touringbussen, die bezoekers brengen en halen voor de Koepelkathedraal.

Parkeersituatie Haarlem

aantal meetmomenten pkd>85

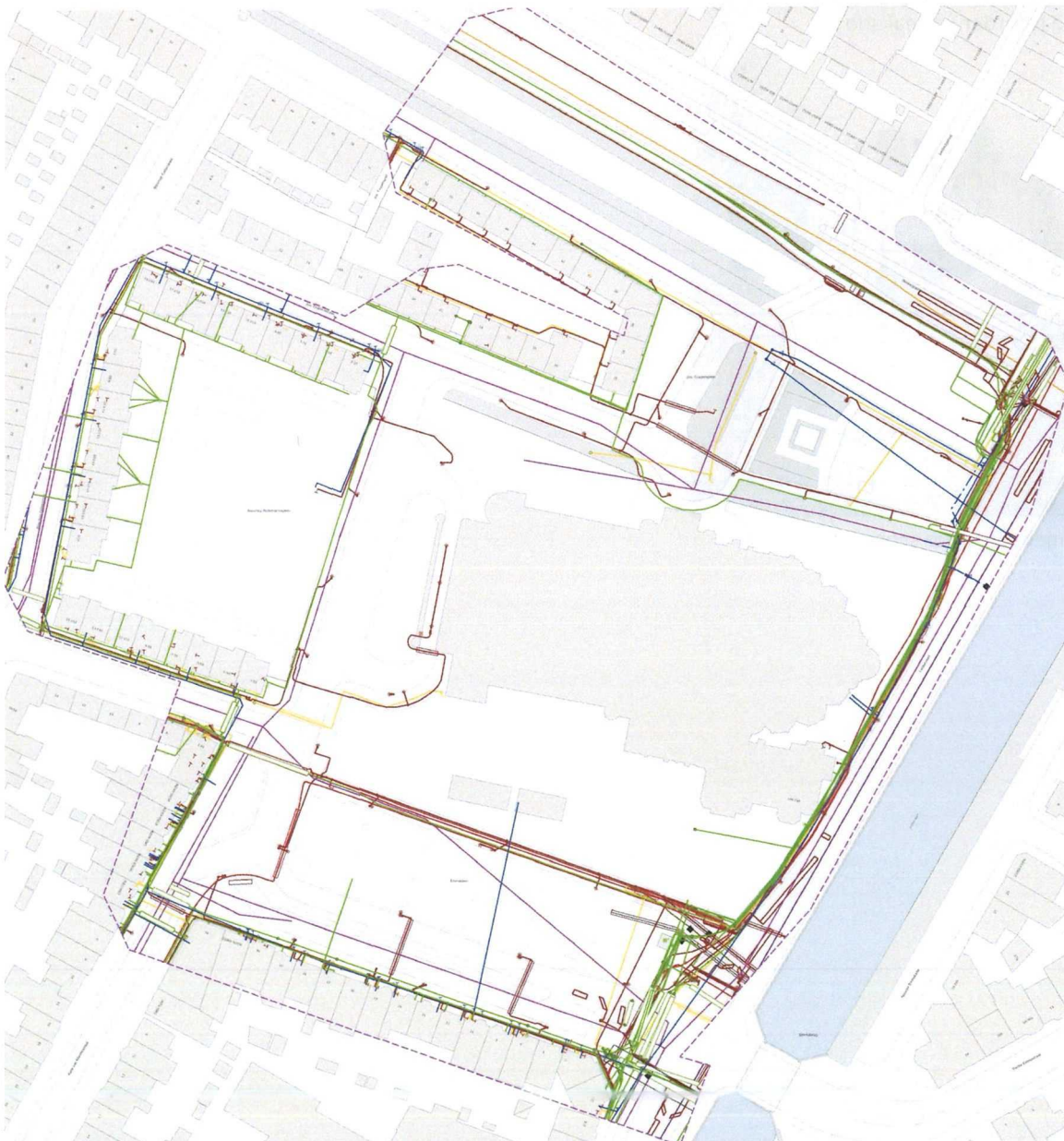
- geen meetmoment
- 1 meetmoment
- 2 meetmomenten
- 3 meetmomenten
- 4 meetmomenten

HOOFDSTUK 4. AANDACHTSPUNTEN

Kabels en leidingen

In het gebied liggen een groot aantal kabels en leidingen. Dit heeft een aantal consequenties tot gevolg. Bijvoorbeeld: Nieuwe bomen mogen niet op kabels en leidingen worden geplant. En wanneer er wordt gegraven, bijvoorbeeld voor een wadi of waterpartij, is het niet toegestaan om in een tracé van kabels en leidingen te graven. Verplaatsing is dan noodzakelijk. Echter, voor veel kabels en leidingen geldt dat verplaatsing hoge kosten met zich meebrengt. Daarom is in de verkennende schets rekening gehouden met de kabels en leidingen door geen nieuwe bomen en watergangen te situeren in de tracés van kabels en leidingen.

Aanleglegsteiger aan de Noorder Emmakade

Aanlegplek aan de Oranjekade bij de schouwburg

Rondvaartboten

Rondvaartbedrijf Smidtje Canal Cruises geeft aan dat zij zijn uitgeweken naar de Oranjekade bij de Schouwburg.

Dit heeft te maken met de ondieptes en afval in het andere deel van de Leidsevaart. Smidtje gebruikt de Oranjekade bij een groot evenement in de Koepelkathedraal.

Rondvaartbedrijf De Waterkoets heeft behoefte aan een langere steiger en betere aanmeervoorzieningen bij de aanlegplek aan de Noorder Emmakade. Ook zij hebben last van de ondieptes en het afval in de Leidsevaart.

HOOFDSTUK 4. AANDACHTSPUNTEN

Oorlogsmonument

Het monument 'Treurende Vrouw' is een in natuursteen uitgevoerd beeld van een staande, treurende, in zichzelf gekeerde vrouwenfiguur. Rondom het voetstuk liggen tien stenen met de namen van de omgekomen verzetsmensen, die in 1944 bij de Koepelkathedraal aan de Westergracht zijn gefusilleerd. Dit was een represaille van de Duitse bezetter voor het door het Haarlems verzet fusilleren van een levensgevaarlijke Haarlemse politiemann, die sterke banden had met de NSB. De politiemann werd door het verzet neergeschoten vanuit de Bavoschool.

Kansen voor kunst

De gemeente Haarlem ziet kansen voor kunst. Kunst kan bijdragen aan de beleving van het park, dat kan een geïntegreerd of toegepast kunstwerk zijn of een eigentijds kunstwerk waar toeristen op af komen, in relatie met de kathedraal. Afhankelijk van de wensen van de gemeente en van bewoners kan een kunstopdracht opgesteld worden.

Ecologie: variatie in groenstructuren

De gemeente Haarlem vindt het waardevol om rondom de kathedraal een variatie aan te brengen in structuren van het groen. Dit vergroot de ecologische waarde in de stad. Idealiter zijn boomlaag, struiklaag en kruidenlaag (nat en droog) aanwezig. De gemeente Haarlem werkt met zo veel mogelijk inheemse beplantingen en past een diversiteit aan soorten toe. Kleinere groenvlakken kunnen voor insecten veel waardevoller groen opleveren, dan wanneer grote stukken van het park uit gazon bestaan.

Hemelwater en riolering

De gemeente Haarlem en het hoogheemraadschap van Rijnland streven naar een veilig, veerkrachtig en ecologisch gezond, toekomstbestendig watersysteem, met een hoge belevingswaarde en relevante gebruiks- en natuurfuncties. In diverse beleidstukken van de beide overheden worden doelen gesteld op het gebied van klimaatadaptatie en openbare ruimte.

Ook in Haarlem wordt het warmer, droger en op piekmomenten natter. De gemeente Haarlem probeert de openbare ruimte hierop aan te passen. Om de toenemende pieklasten van regenwater te kunnen verwerken moet de capaciteit van het watersysteem worden vergroot en moet er worden gewerkt volgens de volgende stappen: vasthouden - bergen - afvoeren.

Kenmerkend voor het park rondom de koepelkathedraal is dat er "waterstress" is in dit gebied. Een oorzaak is de krap bemeten oude riolering (1935-1955). Dat betekent dat er bij 60 mm neerslag in een uur al schade ontstaat. Omdat de 60 mm per uur in de toekomst kan toenemen tot 90 of zelfs 160 mm in 2050, moeten alle functies in de stad bijdragen om schade in de toekomst te voorkomen.

Waar mogelijk moet in de toekomst het regenwater in de bodem sijpelen (bijvoorbeeld via open verharding), of tijdelijk worden opgevangen (bijvoorbeeld in een bergingsvijver, verdiept veldje, waterplein), of direct afgevoerd te worden naar open water. Hiervoor is een fijnmaziger netwerk van open water nodig. Bijvoorbeeld in de vorm van nieuwe vijvers, singels en waterlopen. Om deze doelen te realiseren is samenwerking met andere partijen en beleidsvelden noodzakelijk.

Kansen in het bewonersinitiatief

In het bewonersinitiatief om een stadspark rondom de Koepelkathedraal te realiseren zijn er kansen om bovengenoemde doelen te realiseren. Daarom wordt de verkennende schets zo gemaakt dat er in de uitwerking naast groen en recreatie ook vormen van waterberging kunnen worden gerealiseerd en er door bijvoorbeeld een natuurinclusief beplantingsontwerp ook de natuurwaarden kunnen toenemen.

Doel van de schets

Tijdens de eerste participatieavond zijn er verschillende ideeën getoond voor een stadspark rondom de Koepelkathedraal. Men kon toen aan de hand van vijf denkrichtingen enthousiasme, inspiratie of juist zorgen en aandacht met de ontwerpers en de initiatiegroep delen. Deze input is verwerkt in een verkennende schets. De schets laat in grote lijnen zien hoe het park kan worden ingericht met paden, groen, hoe de wegen lopen en waar de parkeerplaatsen komen. Het gaat in de schets nog niet over wat voor groen, welke stenen voor de paden, meubilair en of er eventueel bomen gekapt en/of bij geplant moeten worden. In het planproces functioneert de verkennende schets als 'houtschoolschets' en niet als 'blauwdruk'. Details, uitwerkingen en aanpassingen worden gemaakt in eventuele vervolgfases (voorlopig ontwerp en definitief ontwerp).

Het doel van de verkennende schets is inzicht krijgen of er voldoende draagvlak is voor het stadspark dat de schets toont. De schets en de illustratieve vogelvlucht (op de volgende bladzijde) maken inzichtelijk welke kansen en gebruiksmogelijkheden het stadspark biedt. Ook maken de beide schetsen voorstelbaar hoe het functioneren van de woonbuurten en de Koepelkathedraal veranderen (bijvoorbeeld qua verkeersontsluiting en parkeren). Met de schetsen worden de betrokkenen in staat gesteld om te bepalen wat aanspreekt en wat weerstand oproept en wat de redenen hiervoor zijn. De argumentatie wordt verwerkt in de afsluitende paragraaf van de verkenning waarin kort de kansen en risico's worden opgesomd. Deze kansen en risico's vormen een check /toetsing in de eventuele vervolgfase waarin het stadspark als een gemeentelijk project wordt ontworpen tot voorlopig ontwerp.

VERKENNING STADSPARK KOEPELKATHEDRAAL HAARLEM

Koepelkathedraal in het groen

Koepelkathedraal in het groen

In de verkennende schets, die voortbouwt op de basisopzet van 'denkrichting drie', zijn de muren en hekwerken rondom de Koepelkathedraal weggehaald. Dat vergroot de oppervlakte van het nieuwe stadspark aanzienlijk. Zo laat de schets de kansen zien van een aaneengeregen, vloeiende, groene omgeving rondom de Koepelkathedraal. Wandelaars in het nieuwe stadspark kunnen een rondje om de Koepelkathedraal lopen. De paden met een vloeiend verloop maken verbinding met de stad en de wijk, smeden de diverse onderdelen van het stadspark aanéén en nodigen uit tot een wandeling. Het stadspark wordt gekenmerkt door gras en bomen. Vrijwel alle huidige bomen kunnen met deze verkennende schets behouden blijven. Diverse plekken met vaste planten, bloemen en kleine heesters verlevendigen het stadspark. Het park wordt ter plaatse van het Bisschop Bottemanneplein verbonden met de entree van de Koepelkathedraal. Hiervoor verdwijnt voor auto's de rijweg op het Bisschop Bottemanneplein. Fietzers, wandelaars en trouw- en rouwstoeten worden onder de bijzondere ingang van de Koepelkathedraal geleid (porte cochère).

Richting de hofwoningen van het Bisschop Bottemanneplein is met hagen ruimte gemaakt voor moestuinieren. Dit biedt kansen voor zorg, onderwijs en (natuur)spelen. Aan de zuidzijde van de Koepelkathedraal is ruimte voor een weide met grastrappen en een waterspeelelement, dat in de vormgeving refereert aan het processiepad. In de schets blijft het oorlogsmonument op de huidige plek staan. Wel wordt deze met het nieuwe padenverloop en met een vernieuwd beplantingsontwerp opgenomen in het stadspark.

In deze verkennende schets is gekozen voor een balans/compromis tussen ruimte voor het stadspark en behoud van een redelijk aantal parkeerplaatsen op het Emmaplein (60 parkeerplaatsen i.p.v. de huidige 85). Dit omdat parkeren voor de Koepelkathedraal en een deel van de buurt een belangrijk aandachtspunt is. De wijk en de parkeerplaatsen zijn in deze schets door middel van twee éénrichtingswegen ontsloten. Met deze oplossing kunnen de Amberbomen op het Emmaplein behouden blijven en kan het stadspark iets worden uitgebreid naar het zuiden.

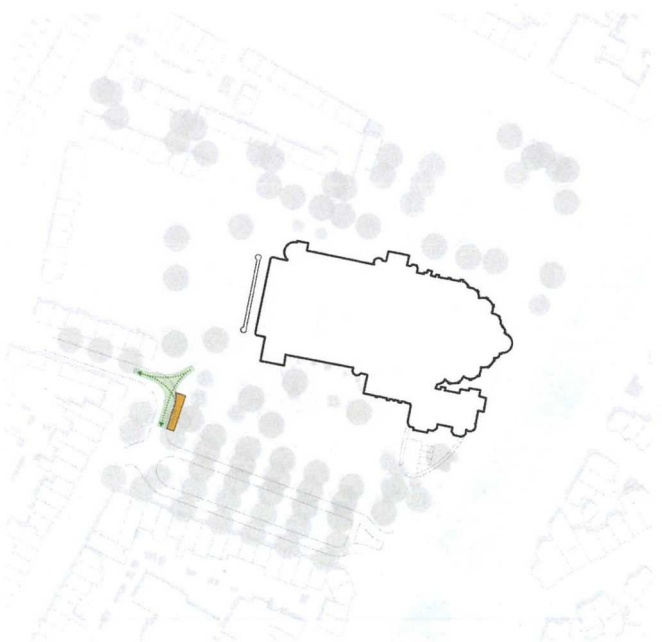

Bereikbaarheid gemotoriseerd verkeer

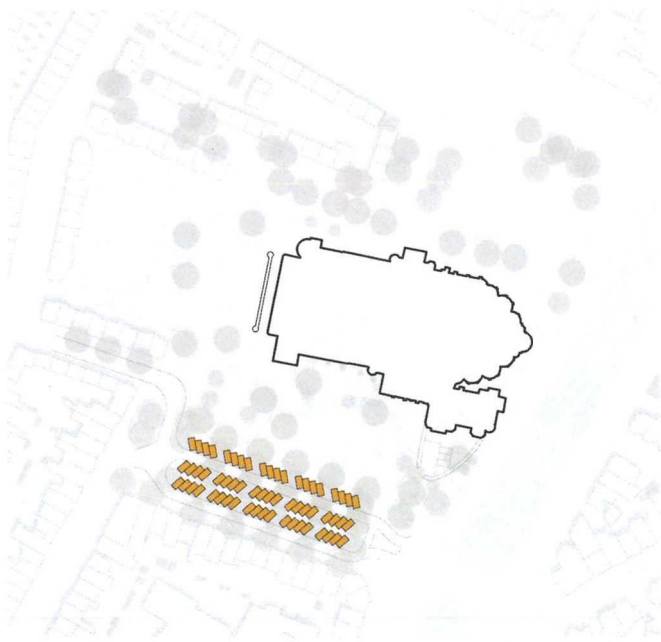
In de verkennende schets kan gemotoriseerd verkeer niet meer gebruik maken van het Bottemanneplein. Deze is onderdeel geworden van het nieuwe stadspark. Rouw- en trouwauto's maken gebruik van de porte cochère.

De wijkontsluiting blijft op de locatie van het Emmaplein. De verkennende schets gaat uit van een gescheiden heen- en terugroute waarlangs parkeerplekken zijn gesitueerd.

Opstelplek touringbus

De verkennende schets voorziet in een opstelplek voor een touringbus, zodat mensen dichtbij de kathedraal kunnen in- en uitstappen. Dit is niet bedoeld als parkeerplek voor langere duur.

Parkeerplekken Emmaplein

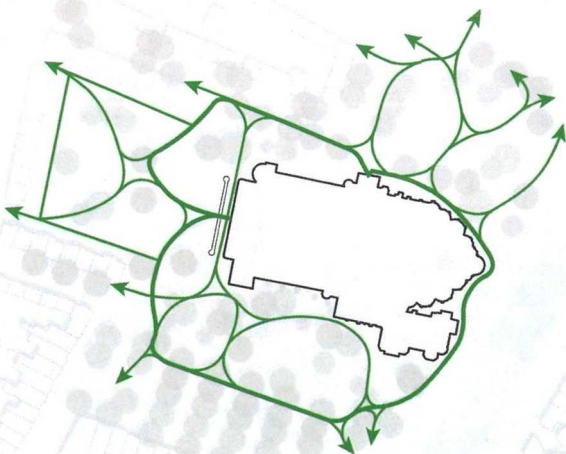
In de verkennende schets zijn 60 parkeerplekken opgenomen. Dit komt overeen met het huidige aantal parkeerplekken, minus het deel wat momenteel (eind 2019) buiten gebruik is wegens werkzaamheden.

HOOFDSTUK 5. VERKENNENDE SCHETS

Toelichting routes

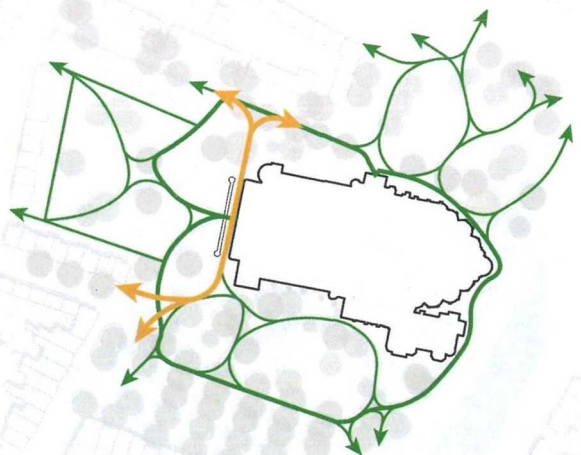

porte cochère.

'Rondje om de kerk'

Het park kent vele mogelijkheden om te wandelen langs en om de kathedraal. Het vloeiende verloop van de paden maakt verbinding met de wijk en de stad en nodigt uit tot het maken van een wandeling.

Fietsontsluiting

De verkennende schets houdt rekening met fietsers die door het stadspark willen fietsen. Zij maken gebruik van de porte cochère.

Kerk in het groen door stadspark

Arthur de Mijtenaere
a.de.mijtenaere@mediabios.nl

Haarlem ■ Wandelaars in het nieuwe stadspark kunnen bijna een compleet rondje om de Koepelkathedraal lopen. Alleen direct aan de Leidsevaart belanden ze op straat, doordat een smalle stoep de bisschopskerk scheidt van het asfalt.

Hosper landschapsarchitectuur en stedenbouw uit Haarlem heeft een hoofdprijs van het toekomstige stadspark rond de Nieuwe Bavo gemaakt. Vanavond geeft landschapsarchitect Ronald Bron een toelichting aan de omwonenden. Bij voldoende draagvlak moet het college van B en W over dit burgerinitiatief beslissen.

De hoofdprijs kwam tot stand na zeker vijftig reacties op een eerdere informatiebijeenkomst, zegt Bron. Uit vijf varianten is een nieuwe gemaakt, zonder details over fietspaden en over bomen die moeten verdwijnen. „Die beslissingen zijn voor de uitwerkkingsfase.”

Tuin

Belangrijk element is dat de enigszins verwilderde tuin rond de kerk bij het park wordt gevoegd. Dat vergroot de oppervlakte van het nieuwe stadspark aanzienlijk. Bron is optimistisch dat het bisdom, dat de kerk toegankelijker wil maken, de tuin bij het park wil laten voegen. De hekken en ook de muur van de kerk-tuin worden dan weggehaald.

Een angst van veel buurtbewoners is dat door de komst van het

Het ontwerp van Hosper Landschapsarchitectuur. Vanavond is een informatieavond voor de buurt. ILLUSTRATIE: LUCAS KUKLER

park de parkeerplaatsen van het Emmaplein verloren gaan. Maar die conclusie is te stellig, stelt Bron. Het plein, waarvan nu een deel is afgehekt als opslagplaats voor bouwmaterieel, telt ongeveer zestig parkeerplaatsen. Er zullen parkeerplekken verdwijnen, maar er blijft ook een aantal plaatsen voor auto's beschikbaar. Bron licht dit heikele onderwerp vanavond verder toe aan de

buurtbewoners. „We zoeken een balans tussen de vergroening en het behoud van parkeerplaatsen voor de buurt.”

Het stadspark zal ook een groter deel van het Emmaplein beslaan dan de huidige parkeerplaatsen en enkele meters naar het zuiden - de huiszijkant - opschuiven. Het huidige tweerichtingsverkeer blijft intact doordat de auto's rond een pleintje

rijden. De ventweg van het Emmaplein verdwijnt.

Op het Emmaplein staan nu amper bomen die in de herfst fraai kleuren. Veel bomen blijven. Een aantal moet weg. „Als het park over enkele jaren wordt ingericht, kijken we naar de conditie van die bomen.” Of er ruimte over blijft voor de kraam van plantenman Pim op het randje van het parkeerterrein, is volgens

Vanavond informatieavond in het ECL

Bron nog een open vraag.

Het park zet de kerk in het groen. Bron ziet kansen daarvoor door een overgang tussen het toekomstige groene gedeelte van het Emmaplein en het al bestaande parkje bij de woningen aan het Bisschop Bottemanplein, recht tegenover de hoofdingang van de kerk. „Er is daar nu te veel straat. Maar we zorgen dat rouw- en trouwstoeten kunnen blijven komen.” Eenzelfde verhaal geldt voor het groen rond het oorlogsmonument aan de Jos Cuypersstraat. Ook daar loopt het groen door. „We trekken het monument bij het park met paden die vloeiend verlopen.”

Zegen kerk

Wim Eggenkamp, voorzitter van de Stichting Kathedrale Basiliek Sint Bavo, houdt een slag om de arm voor de overdracht van de tuin. Het bisdom/parochie wil zijn zegen pas geven, als het definitieve inrichtingsplan voor het stadspark bekend is. „Belangrijk daarbij zijn de bereikbaarheid en parkeermogelijkheden bij de kerk en het Bisschopshuis.” Pas als het uiteindelijke plan duidelijk is, besluit de kerk of de grondoverdracht doorgaat.

De informatieavond maandag 18 november in het Eerste Christelijk Lyceum begint om 19.15 uur.

HOOFDSTUK 5. VERKENNENDE SCHETS

Bewonersavond verkennde schets

De stap naar een gemeentelijk project

Op de tweede bewonersavond medio november is de verkennde schets gepresenteerd. Aan bewoners werd vervolgens gevraagd of de schets op hoofdlijnen een goed uitgangspunt is voor de gemeente om er een project van te maken. Bewoners konden bij hun antwoorden kanttekeningen maken. De reacties op deze bewonersavond geven een beeld van het draagvlak voor een stadspark in de voorgestelde vorm.

Positieve reacties

De uitkomsten van de reacties laten een zeer positief beeld zien. Ruim 60 van de 66 mensen antwoordden met 'ja' op de vraag of zij de verkennde schets een goede basis vonden voor de gemeente om er een project van te maken. Er is dus bijzonder veel draagvlak voor dit initiatief.

Kanttekeningen

Bij bewoners van het Emmaplein leeft de wens om het park dichterbij de woningen te ervaren. Daarnaast is opgemerkt dat in de verkennde schets de bewoners van het Emmaplein eerst de weg moeten oversteken voordat zij bij hun geparkeerde auto kunnen komen.

De overige kanttekeningen zijn divers van aard en lopen uiteen van opmerkingen over het ontbreken van waterpartijen tot vragen over de moestuinen (beheer, winterbeeld en is er iets te doen voor kinderen).

Werkgroepen groen en verkeer

Mensen konden zich tijdens de bewonersavond aanmelden om in een eventuele volgende fase deel uit te maken van twee werkgroepen. Voor zowel de groengroep als de verkeersgroep hebben zich circa 5 mensen aangemeld om mee te denken.

Op zoek naar kansen

De verkennende schets biedt ook een basis om inzicht te krijgen in de balans tussen kosten en opbrengsten. De business case is opgebouwd uit drie onderdelen.

Het eerste onderdeel is een kostenraming van de verkennende schets. De kostenraming is gemaakt door de DG groep (ingenieursbureau). Het tweede onderdeel is inzicht in de fasering. In het derde onderdeel wordt toegelicht wat de maatschappelijke baten/opbrengsten zijn en of er kansen zijn voor aanvullende financiering.

Meervoudig ruimtegebruik

opdrachtgever: HOSPER
 projectnummer: 189-028
 werk: Kathedraalpark Haarlem
 onderwerp: Kostenraming Schetsontwerp
 behorend bij: HOSPER_Kathedraalpark Haarlem_RB_20191106
 & presentatie bewoners_20191118-v2
 datum / paraaf: 05-12-2019 / AV
 gecontroleerd 05-12-2019 / GG

Helsinkilaan 6b
 3446 AH Woerden
 tel. 0172 21 34 60
 info@dggroep.nl

volg nr	omschrijving	eenheid	aantal	prijs totaal	Opmerkingen
---------	--------------	---------	--------	--------------	-------------

1	OPRUIMWERKZAAMHEDEN	m2	14439	€ 116.542,00	
2	GRONDWERK TERREIN	m2	18450	€ 211.515,00	
3	RIOLERING TERREIN			€ 118.237,00	
4	VERHARDINGEN	m2	9164	€ 602.177,00	
5	BOMEN	st	14	€ 9.592,00	
6	GROEN	m2	10227	€ 259.746,00	
7	TERREINMEUBILAIR			€ 306.064,00	
8	VERLICHTING			€ 82.285,00	
9	SPEELPLEKKEN			€ 85.505,00	
10	BIJKOMENDE WERKZAAMHEDEN			€ 69.784,00	
	SUBtotaal directe kosten			€ 1.861.447,00	
	ONVOORZIEN ontwerp/uitvoering		15%	€ 279.217,05	
	TOTAAL excl omzetbelasting			€ 2.140.664,05	
	Bedrag vergelijkbaar met aanneemsom excl. omzetbelasting				
	TOTAAL incl omzetbelasting			€ 2.547.390,22	

	Totale oppervlakte plangebied excl bebouwing			19433	m2 plangebied
	Prijs/m2			€ 110,16	per m2, excl. BTW

Uitgangspunten:

eventuele grondverwerving gronden bisdom P.M.
 Prijspeil: uitgangspunt december 2019, geen kosten gefaseerde uitvoering, geen indexering Einde Werk
 Toestand bij aanleg: huidige toestand en indien nodig grond gesaneerd
 Alle eenheidsprijzen: leveren en aanbrengen
 Verhardingen incl. nieuwe fundering en zandbed
 Vernieuwing HWA riolering t.b.v. verharding opgenomen - niet opgenomen is vervanging van (vuilwater) riolering wijk
 Aantal kolken en inspectieputten blijft gelijk aan de huidige situatie
 Exclusief riolering in de wijk
 Groen en bomen: incl. nazorg (2 jaar), excl. dagelijks onderhoud
 Uitkomsten archeologisch onderzoek niet meegenomen in de raming
 De raming gaat uit van een gesloten grondbalans
 Rijbanen in straatbakstenen keiformaat, voet- fietspaden in straatbakstenen waalformaat

Kostenraming

Het overzicht laat de hoofdlijnen van de SO-raming van de DG-groep zien. Ook zijn onderaan de raming de uitgangspunten beschreven. De ervaring leert dat in het algemeen de kosten oplopen naarmate een ontwerp verder wordt ontworpen, aangevuld en technisch wordt gedetailleerd. Naast rekening houden met kostenstijgingen in het traject van VO/DO/Uitvoering heeft het maken van de kostenraming ook geleerd dat er een bezuiniging is te realiseren:

1. door meer halfverharding i.p.v. straatbaksteen in het stadspark toe te passen.
2. door paden op een aantal plekken te versmallen

Componenten

De raming bestaat uit verschillende componenten:

1 opruimwerkzaamheden

o.a. verwijderen verharding, hekken, muren, beplantingen en aanpassingen aan het riool

2 grondwerk terrein

o.a. ontgraven t.b.v. nieuwe verhardingen, grondverbetering t.b.v. beplantingen en maken kleine hoogteverschillen

3 riolering terrein

Dit gaat specifiek om riolering t.b.v. hemelwaterafvoer van het terrein. Vuilwater riolering voor de wijk en de kerk is niet opgenomen in deze kostenraming

4 verhardingen

o.a. ten behoeve van de wandelpaden, de rijwegen en de parkeerplaatsen en het herstel van de aansluitingen op de omliggende situatie

5 bomen

Een maat van 20-25 en een plantgarantie van 2 groeiseizoenen

6 groen

Gras, vaste planten, grassen, heesters, hagen en een plantgarantie van 2 groeiseizoenen

7 terreinmeubilair

Reservering opgenomen voor bankjes, afvalbakken, fietsbeugels en betonbanden t.b.v. grastrappen

8 verlichting

Reservering opgenomen voor ongeveer 35 lantaarnpalen

9 speelplekken

Waterspeelplek en reservering opgenomen voor educatieve speelelementen t.p.v. moestuinieren

10 bijkomende werkzaamheden

Aanvullende kosten over grondwerk t.b.v. PFAS, herstelwerk aangrenzende gebieden en aansluiten hemelwaterriolering en verlichting

Fasering in deelgebieden

Op basis van kostenefficiëntie met duurzaam hergebruik van materialen zijn drie faseringsvolgordes mogelijk:

1. Geel – Groen – Paars
2. Geel – Paars – Groen
3. Groen – Geel – Paars

Bijzondere materialisering van de huidige situatie

De bestrating van het Emmamplein (met parkeerplaats en ventweg) en het verharde deel van het Bisschop Bottemanneplein is met uitzondering van de rijbaan bij het Emmamplein (keiformaat) uitgevoerd in gebakken klinkers in **waalformaat**. Hergebruik van dit kwalitatief hoogwaardige materiaal is kostenefficiënt.

Kansen voor fasering

Fasering in deelgebieden

'Tuin' Bisschop Bottemanneplein

Het meest eenvoudige onderdeel om uit te werken en te realiseren is het huidige, verwaarloosde "tuin" deel van het Bisschop Bottemanneplein. Daar kan waarschijnlijk vrij snel worden gestart met maken van paden, inplanten van hagen en het maken van een mooie verblijfsplek met zicht op de hoofdentree van de Koepelkathedraal. Vervolgens kunnen binnen de met hagen afgezoomde vlakken de moes- en bloementuinen/speel- en doe tuinen zich stap voor stap ontwikkelen.

Omgeving van het oorlogsmonument

Ook een vrij eenvoudig te realiseren deelgebied betreft de omgeving van het oorlogsmonument. Met de herinrichting van dit deelgebied kan het zicht vanaf de schouwburg naar de Koepelkathedraal op orde worden gebracht en kan de "toon" worden gezet voor de verdere herinrichting.

De entree van de wijk met het Emmaplein

De entree van de wijk met het Emmaplein en de huidige auto ontsluiting over het Bisschop Bottemanneplein bevat de meeste verkeerskundige onderdelen en kost misschien de meeste tijd in de voorbereiding (verkeerskundige toets) en overleg met de bewoners Emmaplein (draagvlak).

Volgorde van fasering

De volgorde van de fasering maakt veel uit voor de kosten. De reden hiervoor is de bijzondere materialisering van de huidige situatie (omgeving Emmaplein en verharde deel Bisschop Bottemanneplein). Met uitzondering van de rijbaan (keiformaat) ligt de gehele parkeerplaats, de ventweg, en het Bisschop Bottemanneplein in de gebakken klinkers – waalformaat.

Naar schatting wordt ongeveer 80% van de klinkers hergebruikt. De vloeiende lijnen in het ontwerp kunnen goed gerealiseerd worden met het waalformaat klinkers.

De volgorde van de fasering wordt bepaald door het gele deelgebied (omgeving Emmaplein + verharde deel Bisschop Bottemanneplein). De gedachte is dat vanuit de kosten geredeneerd er niet geëindigd mag worden met het gele deelgebied. Gebeurt dit wel dan is hergebruik niet goed

mogelijk en is het nodig om in eerdere fases steeds nieuw verhardingsmateriaal te kopen. Inschatting van DG groep is dat dit een kostenverhoging oplevert tussen de 50.000 en 100.000 euro. Er kan eventueel gestart worden met het groene deelgebied, omdat dit bijna een tuin is, met relatief weinig verharding.

Geredeneerd vanuit kostenefficiëntie zijn er dan drie faseringsvolgordes mogelijk:

1. Geel – Groen – Paars
2. Geel – Paars – Groen
3. Groen – Geel – Paars

De inschatting is dat gefaseerd aanleggen ongeveer 35.000 euro aan extra kosten met zich meebrengt ten opzichte van alles in 1 keer aanleggen. Dit bedrag bestaat voor ongeveer 10.000 euro uit kosten om de verschillende deelgebieden op te nemen /aan te helen en ongeveer 25.000 euro kost het om een bouwdepot met hekken (waarbinnen bijvoorbeeld de waalformaat klinkers liggen opgeslagen) te laten functioneren (uitgaande van max. 1 jaar stilliggen tussen de fases).

Wanneer de tussentijd tussen de fases langer duurt dan 1 jaar, bv. enkele jaren, dan stijgen de kosten verder. Inschatting daarvan is moeilijk. Een bouwdepot lukt bijvoorbeeld niet meer, dus hergebruik van materialen kan dan niet meer. Daarbij komt dat bij langer stilliggen tussen de fases meer opstartkosten komen. Een grove aanname is: 100.000 euro aan extra kosten.

Aandachtspunt bij de fasering is dat deze ook op tijd in overeenstemming moet zijn met de grondoverdracht/ verwerving van het bisdom en de parochie.

Kansen voor financiering

Opbrengsten en kosten

“Goed ontworpen en onderhouden publieke ruimten moeten het hart van elke gemeenschap vormen. Zij zijn de basis voor publieke interactie en sociale integratie en zij zorgen voor het ruimtelijk bewustzijn waaruit burgerzin ontstaat” (Urban Task Force, architect Richard Rogers, 2005)

Uit de verkenning zijn de volgende maatschappelijke opbrengsten te noemen.

Ruimtelijke kwaliteit

De openbare ruimte wint aan kwaliteit door accentuering van het Haarlemse cultureel erfgoed en markering van de stadsstructuur. Het bewonersinitiatief om een nieuw stadspark te maken viert het culturele erfgoed van de Koepelkathedraal. Deze is prachtig gerestaureerd, heeft Europese erkenning gekregen en toeristen blijken zeer geïnteresseerd te zijn in de architectuur en kunst van het kerkgebouw. Het stadspark vormt hiervoor een visueel aantrekkelijk en waardig entrepark. De schoonheid die nu in en om de kerk aanwezig is, wordt versterkt en geaccentueerd door het stadspark en straalt uit naar de omgeving. Het markeert zo de belangrijke plek waar Leidsevaart, Westergracht en Raamvest bij elkaar komen en maakt deze plek beter zichtbaar en beleefbaar in de stadsstructuur van Haarlem.

Ademruimte binnen de compacte stad

Het stadspark geeft aan de omliggende, groenarme en verdichte stadsdelen (Leidsebuurt en Leidsevaartbuurt) ruimte om te verblijven, ontmoeten, wandelen, (moes) tuinieren en spelen. Het stadspark draagt er zo aan bij dat Haarlem, die ook werkt aan een grote binnenstedelijke verdichtingsopgave in Haarlem Zuidwest, leefbaar blijft.

Groen voor rood

Als voorbeeld van een rekenmethode voor de ontwikkeling van een park in relatie tot een verstedelijkingsopgave is gekeken naar een “groen voor rood” bijdrage die gehanteerd wordt in de gemeente Haarlemmermeer t.b.v. Park21. Deze rekenmethode is gebaseerd op een bijdrage van €6.000,- euro per woning (voortgangsreportage haalbaarheid Park 21, 2012). Uitgaande van de Haarlemse woningbouwopgave van circa 2.000 woningen in de ontwikkelzone Zuidwest, waarvan 50 procent sociale woningbouw, zouden volgens de Haarlemmermeerse rekenmethode circa 1.000 nieuwe

woningen een totale financiële groenbijdrage kunnen opleveren van €6.000.000,-.

Stedelijke economie

De ervaring leert dat investeringen in succesvolle parken in enkele worden decennia terugverdiend. Dit omdat het stedelijke woon- en werkklimaat verbetert en er met nieuwe inwoners, bezoekers en investeringen de stedelijke economie wordt gestimuleerd. Via diverse belastingen vloeit een deel daarvan terug naar de gemeente.

Economische waarde

Net buiten de kern van de toeristische binnenstad heeft de Koepelkathedraal in 2019 een flinke toeristisch-economische impuls gegeven. Door allerlei evenementen (Klim naar het Licht, De Nieuwe Bavo Bloeit en Kerst in de crypte) zijn er ongeveer 100.000 bezoekers in de Koepelkathedraal geweest. De “Klim naar het licht” was eenmalig. De Koepelkathedraal streeft er naar jaarlijks 40 à 50.000 bezoekers te ontvangen buiten de eredienst. Deze bezoekers geven d.m.v. aankopen voor eten, drinken, verblijven en combinaties met overige toeristische activiteiten een economische impuls aan Haarlem. Uitgaande van een gemiddelde besteding van 20 euro per bezoeker (entree evenement niet meegerekend en 50% bezoekers van buiten Haarlem) levert dit over het jaar 2019 een directe economische waarde op van €1.000.000,-. Dit vertaalt zich indirect ook door naar inkomens voor werknemers en opbrengsten voor toeleveranciers van de horeca, hotels, rondvaartboot, musea, winkels, etc.. Een bijzonder waardevol kenmerk is de uniekheid van de Koepelkathedraal en de bijbehorende unieke setting waarin de hoogwaardige evenementen plaatsvinden. Deze uniekheid van de bestemming geeft waarde aan het toeristisch profiel van Haarlem en stimuleert bezoekers om te kiezen voor Haarlem als bestemming.

Tot nu toe is de Koepelkathedraal vooral een binnen bestemming. Door aan de Koepelkathedraal een ontspannende, groene buitenruimte te koppelen kan de verblijfsduur en de aantrekkelijkheid als toeristische bestemming worden verlengd en de aantrekkingskracht worden vergroot. De verkennende schets laat zien dat bijvoorbeeld de grasweide met de grastrappen uitnodigt om na een bezoek heerlijk te blijven hangen en misschien te genieten van een muziekoptreden, bijzondere markt,

samenhang of een kerstborrel.

Er ontstaat dus met het nieuwe stadspark een schaa sprong in gebruiksmogelijkheden, die meer en ander publiek kan gaan trekken. Het stadspark Koepelkathedraal draagt daarmee bij aan versterking van het imago van Haarlem als authentieke stad van cultuur, erfgoed en groen.

Actieve en betrokken (kerk)samenleving

Kenmerkend is dat het bewonersinitiatief er voor heeft gezorgd dat er al een groot maatschappelijk eigenaarschap/partnerschap rondom het toekomstige Stadspark is ontstaan. Bij de denkrichtingen en de verkennende schets heeft de initiatiefgroep bewoners, ondernemers en het bisdom uitgenodigd en geïnformeerd. Direct betrokken in de verkenning was de stuurgroep. De stuurgroep informeerde en overlegde met de gehele initiatiefgroep.

Op twee openbare informatieavonden zijn diverse reacties en meningen opgehaald over de gewenste vorm en inrichting van het stadspark.

Moestuinen

Aandacht vraagt de begeleiding van het tuinieren op het Bisschop Bottemanneplein. In deze beschermde, beschutte omgeving staat een groene beleving centraal, die diverse ontwikkelingsmogelijkheden kan bieden. Bijvoorbeeld voor educatieve (school)tuinen, kruidentuinen of voor (zorg) organisaties voor dagbesteding van mensen met een (arbeids-)handicap of voor dementerende ouderen, die onder begeleiding kunnen tuinieren. Fruitbomen, bijen en overige insecten vinden er een plaats en misschien kunnen er binnen het moestuinieren ook een natuurlijke speelruimte en een beweegtuin worden opgenomen. Onderzocht moet worden of en hoe de semipublieke tuinen jaarlijks een bescheiden financiële afdracht moeten doen aan het stadspark.

Horeca

Aandacht vraagt ook de ontwikkeling van kleine horeca, die benodigd is voor toeristische evenementen in de Koepelkathedraal. In de verkennende schets wordt uitgegaan van de stapsgewijze ontwikkeling van de koffie- en theehoek, zoals die ten tijde van "Klim naar het licht" heeft plaatsgevonden in het zuidwestelijke processieportaal. Onder regie van het bisdom kan tezamen met de Kathedraalwinkel ook de kleine horeca worden voortgezet en zich misschien verder ontwikkelen tot een specifieke

vorm van kwaliteitshoreca. In de verkennende schets is ruimte opgenomen voor een prachtig terras met zicht op een aantrekkelijke vorm van waterspelen. Onderzocht moet worden of en hoe de horeca jaarlijks een bescheiden financiële afdracht moet doen aan het stadspark. Mogelijk kan dit ook gelden voor een klein evenement. Misschien kan je per dagdeel de grote weide met de grastrappen huren?

Ecologische schakel tussen Haarlemmerhout, Leidsevaart en binnenduinrand

Het stadspark levert een bijdrage aan de leefbaarheid voor dieren en planten, die gebruik maken van de Haarlemmer Hout en via de Leidsevaart, omgeving Koepelkathedraal en Westergracht verbindingen vormt met de duinen en de overige groene gebieden rondom Haarlem. In de uitwerking tot Voorlopig Ontwerp wordt geprobeerd om met een specifiek beplantingsontwerp de ecologische functie en de biodiversiteit te verbeteren.

Verbetering van het stadsklimaat

Omdat het nieuwe stadspark groen, open ruimte, wateropvang en vertraagde afvoer van hemelwater en daarmee ongewenste riool overstorten voorkomen, CO₂ opslag, verkoelingszone in de zomer om opwarming van de stadsdelen te verminderen en verbetering van de luchtkwaliteit biedt vormt het stadspark ook een belangrijk duurzaam onderdeel in de stadsstructuur van Haarlem. De verkennende schets is zo gemaakt dat er naast groen en recreatie ook waterberging (bijvoorbeeld door het iets verdiept aanleggen van gras- en groenvakken en het werken met bijvoorbeeld ondiepe greppels en/of infiltratiekoffers) kan worden gerealiseerd.

Klimaatadaptatie

Veilig watersysteem

Oplossend vermogen

Integrale samenwerking

Biodiversiteit

Wateroverlast / tekort

Zelfreinigend

HOOFDSTUK 6. BUSINESS CASE

Kostenbewust ontwerp

De verkennende schets voor het nieuwe stadspark is gebaseerd op het verbinden en optimaliseren van de bestaande groenoppervlakten, die nu veelal anoniem zijn en nauwelijks worden gebruikt. Het ontwerp kent geen excessief dure onderdelen.

Verkeer en parkeren

De verkennende schets voor het stadspark verandert niet de wijkontsluiting via het Emmaplein en verlaagt het aantal parkeerplaatsen bij de Koepelkathedraal niet extreem. De verwachting is dat dit parkeercompromis ten goede komt aan het draagvlak om door te gaan met de planvorming.

Vervangingsopgave riool en kabels en leidingen

Het riool rond de Bavo is oud (periode 1935-1955). De riolering wordt nog in opdracht van de gemeente geïnspecteerd. De verwachting is dat er binnen enkele jaren een vervangingsopgave kan zijn. Door deze te koppelen aan de aanleg van het stadspark zijn er kansen om in de uitvoering kosten te besparen.

Ook is de verkennende schets afgestemd op de huidige ligging van de kabels en leidingen. Dit omdat het verleggen van kabels en leidingen vaak hoge kosten met zich meebrengt.

Fasering

Zoals zichtbaar gemaakt in het hoofdstuk fasering is het mogelijk het ontwerp gefaseerd uit te voeren. Mogelijk is zo een goede koppeling te maken met de toekomstige rioolvervanging.

Vervolgtraject

Inbedding, aandacht, publiciteit, subsidies en private financiering

Het stadspark Koepelkathedraal zal de komende jaren veelvuldig onder de aandacht moeten worden gebracht om het draagvlak verder uit te bouwen. Op korte termijn is het raadzaam de ontwikkeling van het nieuwe stadspark in te bedden in een aantal gemeentelijke visies (bijvoorbeeld: stedenbouw, toerisme, groen, erfgoed en cultuur). De inbedding wordt ook concreet door het planproces voor het Voorlopig Ontwerp als een gemeentelijk project te laten plaatsvinden. Mogelijk kan dat ook helpen om in een workshop samen met de gemeente, provincie en

het Hoogheemraadschap van Rijnland te onderzoeken welke waterbergingsopgave op een innovatieve wijze is te verwerken en of het reguleren van wateroverschotten door middel van een verrekenmethode/subsidie deels vergoed kan worden.

Beheer

Voor het toekomstige beheer van het park zijn er voorbeelden van parken waar vrijwilligers bij helpen. Het reguliere onderhoud en grotere werkzaamheden, zoals maaien en bomen snoeien, worden dan in opdracht door de gemeente door diverse aannemers gedaan. Maar er zijn tal van kleine klussen die constant aandacht vragen (met name in het onderhoud van bloemen/vaste planten). En ook bijdragen voor social media en website kunnen behulpzaam zijn. En dat kan bijvoorbeeld wel goed door vrijwilligers en/of studenten hogeschool Inholland opgepakt worden. Mogelijk in samenwerking met een op te richten Stichting Stadspark Koepelkathedraal. Via de stichting kunnen dan sponsors, donateurs en Parkvrienden worden geworven.

Voor specifieke onderdelen van het park kunnen mogelijk donaties een alternatief zijn (bijvoorbeeld voor het waterspelen). De verwachtingen over subsidies en private financiering (donaties) kunnen helaas niet hoog zijn, want de ervaring uit den lande (bv. Spoorpark Tilburg – ook een bewonersinitiatief) leert dat private financiering en crowdfunding voor een stadspark niet of moeizaam van de grond komt en dat helaas ook het binnenhalen en behouden van (provinciale) subsidies moeilijk en onzeker is.

In het overleg over deze verkenning is als mogelijk meest kansrijke subsidie de Erfgoeddeal van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed genoemd. In de Erfgoed Deal worden afspraken gemaakt over de verbinding van erfgoed met grote ruimtelijke opgaven: energietransitie en verduurzaming, klimaatadaptatie en stedelijke groei en krimp. De Erfgoed Deal sluit zoveel mogelijk aan bij bestaande initiatieven. Initiatieven die raken aan de hoofdthema's kunnen financieel worden ondersteund, zodat ze naar een hoger kwaliteitsniveau getild kunnen worden.

Kansen

In de getoonde verkennende schets kan een grote meerderheid van de buurt zich vinden. Het is een simpel en betaalbaar plan en met een grote, positieve invloed op buurt en stad. Bovendien is het dienend aan veel facetten van gemeentebeleid.

De initiatiefgroep is over het algemeen genomen positief over het plan en vindt het een mooie, visuele weergave met een duidelijke uitwerking van het proces dat tot het plan heeft geleid. Wel is er een risico ontstaan bij het draagvlak van de bewoners rondom het Emmaplein (zie hiervoor risico's op naastgelegen pagina).

De uitvoering in fasen biedt een kans. Er is een voorkeursfasering, die helpt om de uitvoering zo goedkoop en duurzaam mogelijk te houden. Het is ook mogelijk dat voor de uitvoering een koppeling wordt gemaakt met groot onderhoud. Dat kan betekenen dat er op andere plekken wordt gestart. De koppeling aan onderhoud betekent ook de realisatie zich over een langere periode uit zal strekken.

Het door de gemeente toegezegde SOR-budget (structuurvisie openbare ruimte) van 300.000 euro biedt mogelijkheden tot co-financiering.

De verwachte onderhoudsbehoefte van het riool uit 1937 biedt kans tot koppeling met dit project. Bijvoorbeeld door prioritering in planning.

De behoefte om in dit gebied de waterstress op te lossen biedt een kans op bijdragen vanuit klimaatadaptieve hoek, dat zou onderzocht moeten worden.

De Koepelkathedraal geeft aan door middel van de grootscheepse renovatie impliciet al bij te dragen aan de plek door het toevoegen van betekenis aan de stad.

Risico's en kansen

Het planproces van deze verkenning naar een stadspark rondom de Koepelkathedraal heeft ook opgeleverd dat er een aantal risico's en kansen inzichtelijk zijn geworden. Het is belangrijk om bij een eventuele vervolgfase bewust te zijn van deze risico's en kansen.

Risico's

Het stadspark strekt zich in de verkennende schets uit over grond, dat tot het eigendom behoort van het bisdom dan wel van de parochie. Vanuit het bisdom is aangegeven, dat het parkeren voor het functioneren van de plebanie/bisschopshuis en van de kathedraal voor haar van wezenlijk belang is. Of zij medewerking aan een plan voor een stadspark kunnen of willen geven, hangt derhalve af van in hoeverre aan deze randvoorwaarden is voldaan. Daarover zal in de volgende planfase uitgebreid gesproken moeten worden tussen de gemeente en het bisdom en de parochie.

De leden van initiatiegroep wonend op het Emmaplein hebben aangegeven dat de oorspronkelijke doelstelling van de initiatiegroep gericht was op vergroening van het Emmaplein. De focus van de initiatiegroep is daarna verbreed naar de wens tot realisatie van een stadspark. In de verkennende schets mist een aantal bewoners rondom het Emmaplein de vergroening. Aandacht wordt gevraagd om in een eventuele uitwerking daar meer ruimte voor te vinden. Daarnaast is opgemerkt dat in de verkennende schets de bewoners van het Emmaplein eerst de weg moeten oversteken voordat zij bij hun geparkeerde auto kunnen komen.

Er is op dit moment geen helderheid of zekerheid te geven over de financiële haalbaarheid van een stadspark rondom de Koepelkathedraal. De gemeente ziet dat er financiële kansen zijn, maar die zijn onzeker en liggen niet voor het grijpen.

De gemeente heeft aangegeven dat eventuele grondverkoop van het bisdom/parochie aan de gemeente de kosten voor realisatie verhoogt en de haalbaarheid verkleint.

De gemeente geeft aan dat er op voorhand geen budget is om het stadspark (in één keer) te kunnen aanleggen.

De gemeente geeft aan dat er heel wat financiën te genereren zijn vanuit een kosten-baten optiek (zoals in de businesscase beschreven). Echter, dit vraagt om grote, invloedrijke beslissingen op politiek niveau, die vervolgens ook gevolgen hebben voor andere gemeentelijke stadsprojecten. Dit zijn dus geen kansen die 'voor het oprapen' liggen en hebben daarom een twijfelachtige haalbaarheidskans.

De initiatiegroep geeft aan geen (of beperkte) kansen te zien om een bijdrage in de kosten te kunnen leveren.

Tot slot is rekenen op subsidies ook een risico.

De stuurgroep, bestaande uit een afvaardiging van de initiatiefgroep bespreekt regelmatig de voortgang van het ontwerpproces met de projectbegeleider van de gemeente en de landschapsarchitecten

De projectbegeleider van Gemeente Haarlem organiseert interne bijeenkomsten waarbij diverse afdelingen en vakgebieden vertegenwoordigd zijn. Tijdens een van de bijeenkomsten lichtten de landschapsarchitecten de verschillende ruimtelijke varianten toe. De gemeente reageerde vanuit de diverse disciplines op de kwaliteiten en haalbaarheid van de schetsen.

Twee wethouders van het college van BenW zijn met een afvaardiging van de initiatiefgroep in gesprek gegaan over de kansen die het stadspark rond de Koepelkathedraal gaat bieden voor de stad Haarlem.

De initiatiefgroep heeft op twee momenten een participatieavond georganiseerd voor bewoners en betrokken burgers. Op beide avonden zijn ruim 60 mensen met de initiatiefgroep en de landschapsarchitecten in gesprek gegaan over de kwaliteiten en de aandachtspunten van de voorgestelde ruimtelijke schetsen voor het stadspark. Deze avonden resulteerden in een groot draagvlak om op basis van de verkennende schets het burgerinitiatief over te laten gaan in een gemeentelijk project.

Zorgvuldige werkwijze

Van burgerinitiatief tot gemeentelijk project

De volgende stap in het proces is dat de initiatiefgroep dit resultaat van de verkenning aanbiedt aan de gemeente. De gemeente beoordeelt of er voldoende draagvlak en voldoende mogelijkheid tot financiering is. Als de gemeente de kansrijkheid positief beoordeelt, komt het project voor een stadspark rondom de Koepelkathedraal uit de verkennende fase. De gemeente maakt dan van het initiatief een gemeentelijk project, en stelt een voorlopig ontwerp op.

Starten met het testen van een deelvariant Emmaplein

Uit de risico's-analyse komt het Emmaplein naar voren. Dit omdat het bisdom en een aantal bewoners rondom het Emmaplein wensen hebben die zij onvoldoende terug zien in de verkennende ontwerpschets.

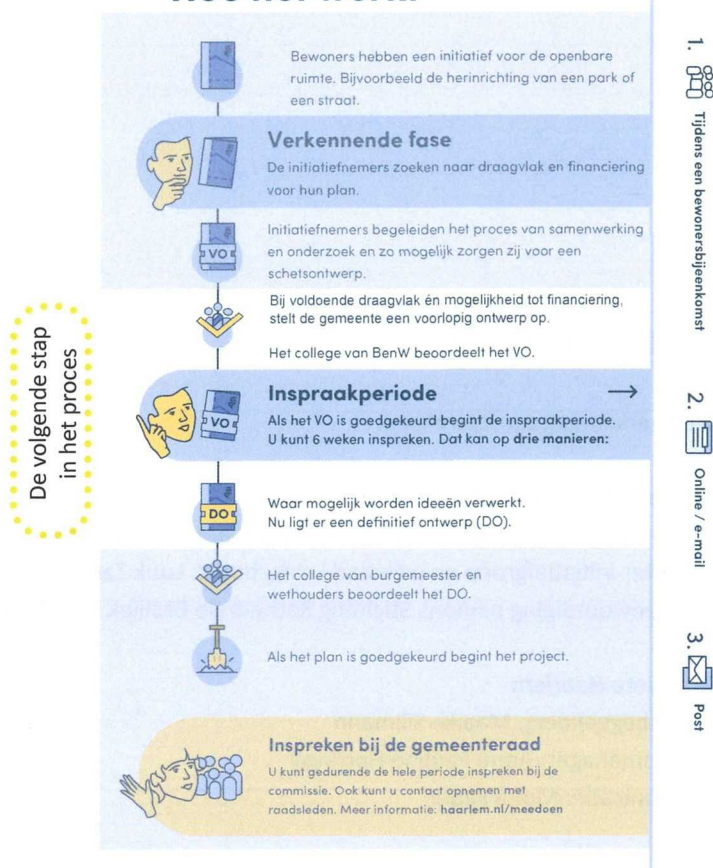
Wanneer deze verkenning leidt tot opname van het stadspark als gemeentelijk project is het advies om te starten met het ontwerpen van een variant voor het Emmaplein. Beoordeling van deze variant Emmaplein moet uitwijzen of het mogelijk is de belangen van het bisdom en een aantal bewoners een groter accent te geven en tegelijk de openbare kwaliteiten van het stadspark hoog te houden. Bij de ontwikkeling en de beoordeling van deze variant kunnen de werkgroepen (verkeer en groen) worden ingezet.

Samenwerking initiatiefnemers, gemeente en landschapsarchitecten

Tot nu toe heeft de zorgvuldig vormgegeven werkwijze en betrokkenheid van de initiatiefnemers, gemeente en landschapsarchitecten geleid tot een gemeenschappelijk proces, interesse en draagvlak.

Ons advies aan de initiatiefgroep en de gemeente is om bij de vervolgstappen regelmatig inhoudelijk en procesmatig overleg te voeren, zodat het draagvlak dat er is bij betrokkenen van gemeente Haarlem, bewoners en kathedraal, ook blijft.

Hoe het werkt

Bovenstaand is het stappenplan van de gemeente afgebeeld. De verkennende fase is met dit document afgerond (lichtblauw) en de volgende stap is om van het burgerinitiatief over te gaan op een gemeentelijk project. In deze fase (witte achtergrond) stelt de gemeente een voorlopig ontwerp op, gevolgd door een inspraakperiode na goedkeuring door het college van burgemeester en wethouders (BenW). Waar mogelijk worden naar aanleiding van de inspraak ideeën verwerkt en het definitief ontwerp opgesteld. Hierna start de derde fase (lichtblauw) met goedkeuring van het definitief ontwerp door het college van BenW / gemeenteraad en start de uitvoeringsfase.

Colofon

Bij de verkenning zijn betrokken:

Initiatiefgroep Stadspark Koepelkathedraal

vertegenwoordiging namens bewoners: Marisa Beretta en Maria Elena Bischof

voorzitter initiatiefgroep en wijkraad Leidsebuurt: Luuk Zandstra

vertegenwoordiging namens Stichting Kathedrale Basiliek Sint Bavo: Wim Eggenkamp

Gemeente Haarlem

projectbegeleiding: Maaïke Sillmann

gebiedsmanager: Anne Pauline Huizinga

communicatie: Moira Faber

Landschapsarchitecten

HOSPER landschapsarchitectuur en stedenbouw

Atelier Elizabeth Keller landschapsarchitectuur

Planvisualisatie

Lucas Kukler

Kostenraming en fasering

ingenieursbureau DG Groep

januari 2020

HOSPER
landschapsarchitectuur en stedenbouw

Atelier Elizabeth Keller
LANDSCHAPSARCHITECTUUR

